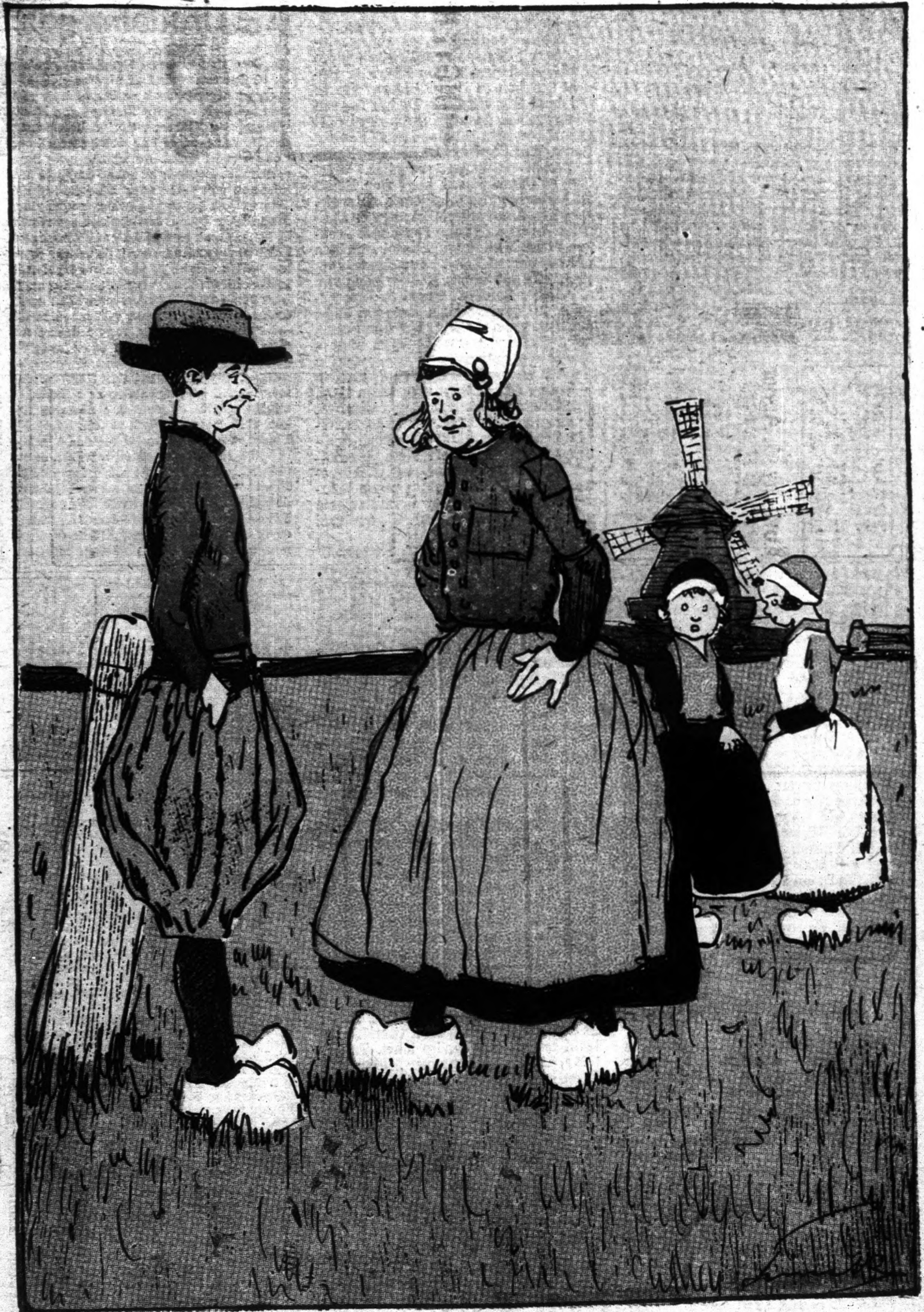

VASÁRNAP

SZABADSAG MAGAZINE SECTION

VASÁRNAP

A "SZABADSÁG" SZÉPIRODALMI
MELLÉKLETE.

SUNDAY MAGAZINE

of the oldest established and largest Hungarian
Paper in the United States.

Editor DR. ANDREW CSERNA szerkesztő.

Edited and Szerkesztőség
Published at és kiadóhivatal

700—710 HURON ROAD, CLEVELAND, OHIO

Don Kisott

A "Vasárnap" részére írta:

— ALEXANDER BERNAT.

CERVANTESNEK Don Kisott-ja a világ remekeinek egyike, az irodalmi csodaművek közé tartozik. Megrögzített egy karaktert a művészet eszközeivel, mely ezzel kikerült a mulandóság forgatagából. Maga az író talán mást akart, mint amit mi megtalálunk benne, de ez nem bizonyít se az író, se a mű ellen. Cervantes ki akarta csufolni az akkor divatos, hajmeresztő lovagregényeket, és megteremtette a gáncs nélküli lovagot, kinek feje tele van kalandokkal, kinek csontjai zörgősek a szegény ördög koplalásaitól, ki sovány gebéjén szélmalomok ellen rohan, mert a szélmalomokat sárkányoknak nézi, ki a tobozói Dulcineaában látja a nőiség ideálját és ki után parasztleánya Sancho Pansa szamaragol, mint az alantjáró józan ész képviselője, ki mindig az igazat mondja urának, amit ez persze soha sem hisz el. De ez a Don Kisott nemcsak egy irodalmi divat szatirája; ez sokkal több, ez az ideálista sorsa a földön, ez az ideálistusnak lélekemelő és léleklesújtó tragikomédiája. És most sűrűn teremnek a Don Kisottok, sűrűbben mint máskor és ma is ép oly komikusok és egyben ép oly tragikusok, mint mindig voltak.

Hogy miért ép ma gyakoribbak? Azért, mert a világ tele van szörnyetegekkel, melyeket Don Kisottnak le kell ölnie. E szörnyetegeket úgy hívják: valuta-spekuláció, lánckereskedés, élelmiszer uszora, pártönzés, raffinált család, stb.; ezek leselkednek a mit nem sejtő vándorra minden utfordulónál; ki védene meg bennünket ellenük, ha nem a féktelen és gáncs nélküli, a rettenthetetlen Don Kisott? Sancho Pansa odakullog ugyan a gáncstalanhoz és azt sugja fülebe üd agyon a szörnyetegeket, de előbb vedd el kincseiket; mire Don Kisott pofon ütné a prózai Sancho Pansát, ha ily prózai cselekedetet méltónak ítélné magához. Tehát csak rendreutasítja a nem szívesen éhez, még kevésbé szívesen szömjazó paraszt lelket, illetőleg fegyverhordozó apródját. Ez beszennyezése volna a lovagi paizsának, ugymond, melynek pedig tisztán kell ragyognia a világ előtt! És mialatt ezeket tárgyalja, a szörnyetegek biztonságba helyezik a rablott jószágot és Don Kisottnak felkopik az álla.

Szegény Don Kisott! Hűséges Sancho Pansa! Don Kisott előtt az egész világot beragyogják az ideál fénysugarai. Bolondság! — mondja Sancho Pansa. Pl. Dulcinea egy a tisztaság szabványairól néha-néha megfélemezhető falusi leányzó, nem pedig üldözött várkisasszony. De ha ezt a Don Kisott is mondáná, akkor nem küzdene érte. Nos! És ha nem küzdene érte, mi baj volna? Bizony nagy baj volna. Mert hiszen Don Kisott nem Dulcineaért küzd, hanem a nőért, a női tisztaságért, a női lélekért s ezért érdemes küzdeni. Sancho Pansa azonban azt mondja: micsoda örült beszédek! A nők más célra valók, amiről

azonban szegény gazdám nem akar tudni. Kinek van igaza? Egy része az embereknek azt fogja mondani: Sancho Pansának. De a Don Kisottoknak köszönjük, hogy a nők nem rabszolgák többé, hogy az emberiség hatalmas feladatainak egy részét ők vállalták, hogy folyton emelkednek és sok tekintetben tulszárnyalják a férfiakat. — Sancho Pansa nem rossz fiu, de a fő előtte a bendő megtöltése. De ha csak Sancho Pansából állana a világ, végül még a bendőjük se telne meg mindig. Nem a Sancho Pansák viszik előre a világot, hanem a Don Kisottok. Hogyan? A bolond Don Kisottok? Igenis a bolond Don Kisottok. De hát hogyan lehetséges az ilyen? Nagyon egyszerű! Don Kisott nem is bolond, csak Sancho Pansa szemében az. De Sancho Pansa is tiszteli és hiven szolgálja. Mert Sancho Pansa is érzi, hogy Don Kisott az emberiség nemességének az ereje. Don Kisott az emberi élet nagy értékeinek a lovagja. Sancho Pansa vak és süket. Ő azt hiszi, hogy tobozói Dulcinea piszkos parasztleány. Nincs igaza. Don Kisottnak van igaza. Kétféle szem van a világon, Sancho Pansáé és Don Kisotté. Az egyik csak a szennyet látja, a másik csak a fényt. Ne mondjátok, hogy van egy harmadik fajta, mely a fényben a szennyet, a szennyben a fényt is meglátja. Meglehet, de nem az a fontos. Aki a fényt meg tudja látni, igazában nem láthatja meg a szennyet és aki a szenny látását megszokta, érzéketlen a fény iránt. Ne merjétek kinevetni Don Kisottot! Neki köszönitek életeteket, mindeneteket. Röhögjétek Sancho Pansán, aki a maga butaságában azt hiszi, hogy a falu vége a világ vége és hogy csak ő az igazi ember.

De kettőben igazat adok nektek. Az első az, hogy akármennyi sárkányt pusztít is el Don Kisott, még mindig marad elég a világon, talán még szaporodnak is. Akkor miért pusztítani őket? Azért, mondja Don Kisott és Lessing is, mert ők nem tudják elképzelni az életet becsületes küzdelem nélkül, hogy csak a küzdő élet igazi élet. És mit tudjátok ti, hogy a küzdelem mi az eredménye? Ti csak küzdjétek, a számadást majd más csinálja. Don Kisott az ideálokért való küzdés képviselője. Hisz az ideálban és küzd érte. E kettő elválatatlan. Ha nem hinne, nem küzdene; ha nem küzdene, nem hinne.

Továbbá az is igaz, hogy Don Kisott számalmasan sovány. Egy minimumra redukálta a szegény a test anyagi állományát. Ezen valóban nem lehet segíteni. Don Kisott soha sem fog meghízni. Hiszen ti értetek engem! Nem a valóságos hizásról beszéltek, amely mellékes. De Don Kisottnak kastélyai mind a holdban vannak. Kevés pénze van és kevés világi tisztessége, addig, amíg él. Halála után jön néha egy nagy és nyiltszemű ember, mint Cervantes, és meglátja, azután megírja őt. Amíg itt a földön mászkál, csak tisztelik, de távol tartják, amennyire lehet. Tudjátok-e, kit neveztek magyar földön Don Kisottnak? Apponyi Albertet. A minap beszédet mondott és akkor e népgyűlésen mindenki levette a kalapját. Mandátumot is kapott. Jó ő disznak. De semmi ingerenciája semmire nincs neki. És ő ezen nem busul. Van neki elég kincse és ingerenciája az ideálok világában. Azt mondja, mint ama mártír a lángok közt: Io ti vedo, látta a mennyet. És meg lesztek lepve, de bátran mondom, még egy nagy Don Kisottja van a magyarságnak: Tisza István. Küzdött a magyarság nagyságáért. Véletlenül a hatalom birtokába jutott, de nem túrték meg. A végén

agyonlőtték. Nagyszerű férfiassággal tűrte a halált. A többiek megszöktek és életben maradtak. De Don Kisott inkább nekiment a szélmalomnak, mely nem is volt szélmalom, hanem gaz ármány, de nem fordult vissza. Halálában is a magyarság fényét látta: io ti vedo! És nyugodtan halt meg.

Egy irodalmi pör

dőlt most el Párisban, egy olyan irodalmi pör, amelynek alperese ötvenkét éve hálott, és a fölperes évekkel az alperes előtt halt meg. Az alperes nevét az ötvenkét év ellenére még sokan emlegetik, mert ez a Monte Christo és a "Három testőr" írója, Alexandre Dumas gróf, aki egyébként nem használta a grófi címet. Az alperes neve ismeretlen volt életében is, noha Auguste Maquet-nek van valamelyes köze az idősebb Dumas irodalmi dicsőségéhez, amennyiben Maquet írta Dumas regényeinek egy részét, és Dumas csak nyomdába adta a kéziratot, átfutva, vagy olvasatlanul, de mindig egyetlen javítás nélkül. Azokat a regényeket, a melyek hírnevét megalapították, még maga írta Dumas: de azután átalakult gyári üzemmé, munkatársakat vett maga mellé, előadta nekik a regény, vagy a dráma meséjét, fölosztotta közöttük kidolgozás végett az egyes részüket, és csak az utolsó simítást végezte el sajátkezűleg. Utóbb még inkább egyszerűsítette az eljárást, és miután megtalálta azokat a névtelen írókat, akik legközelebből tudták követni a Dumas-stílust: csak egész röviden beszélt át velük az elbeterjesztett terveket, és azután szabad kezet adott nekik. Így például Dumas egyik elég nagy sikerrel játszott drámája, a La tour de Nesle teljes egészében Gaillardet műve, és többek közt Dumas egyik nemrég magyarrá fordított regényének ötlete, kivitele és minden mondata te Maquet tollából származik.

Dumas jelen volt mindenütt, csillogtatta zsenialitását, otthonos volt az előkelő vendéglőkben és a szerkesztőségekben, tartotta az összeköttetést Lajos Fülöp udvarával és az arisztokráciával, barátja volt a divatos nőknek, és így gondoskodott arról, hogy a "cég" nevééről ne feledkezzenek meg Páris. Maquet viszont, és még néhány névtelen penna ezalatt szorgalmasan írták Dumas regényeit s drámáit, éhbéért és oly éhbéért, amelyet gyakran nem fizetett ki a cégtulajdonos, aki minduntalan csödbe jutott, s nagy jövedelme mellett is egyre növelte adósságait, és alkalmazzottjainak megélhetésével épp oly kevésbé törődött, mint például fiával, Dumas fils-szel, aki így huszonéves korára kénytelen volt utólréni, sőt szinte beárnyékolni apja dicsőségét, hogy maga gondoskodhassék magáról...

Auguste Maquet végrendeletében örököseire hagyományozta jogjait Dumas pére-re szemben, mert egyebet nem hagyhatott rájuk. De az örökösök valóban megindították a pert, amely valóságos tengeri kigyóvá lett, és csak most ért véget, miután Dumas művei már felszabadultak és a szerzői jog nem jövedelmhez többé. De a bíróság így is jogerősen kötelezte Dumas örököseit arra, hogy a fölperesnek, aki Maquet nővérének az unokája, fizessék ki azokat az évtizedek folyamán fölvetett tantémeket, amelyek voltaképpen Maquet örököseit illették volna meg. A bíróság pontosan meghatározta a Maquet-örökösök részesedését a Maquet által írt Dumas-regények jövedelméből, ellenben elutasította azt a másik igényt, amely azt követelte, hogy a Maquet által írt regények fedelén, és a Maquet által írt drámák színlapján "társzerző gyanánt szerepeljen Auguste Maquet neve. A bíróság egy évtizedek előtt hozott telvi döntés alapján kimondta azt, hogy a Maquet neve, illetőleg Maquet névtelensége szintén része volt a Dumas és Maquet között kötött adás-vételi szerződésnek. Mivel Dumas nem teljesítette az adás-vételi szerződések finansziális feltételeit, örökösei, akik nagy jövedelemhez jutottak az adás-vételi szerződés révén létrejött irodalmi munkák folytán, kötelesek fizetni Dumas pére helyett, Maquet örököseinek; de a szerződés szerint Maquet lemondott a társzerzőségről, és vállalta a névtelenséget, tehát ebben a vonatkozásban is érvényességet kell szerezni a szerződés rendelkezéseinek.

AZ

jainak...
egyik a...
fejéhez sz...
liam Richt...
demokratik...
vendéglős...
folytán, m...
kapott. En...
hisz az erő...
sok idején...
ni, mint az...
neki, hogy...
kriminalista...
mertetem T...
tudtam, ho...
ség mégis...
töröknek, t...
berendelte...
megmutatta...
megjegyezt...
dó hangon...
— Ön a...
lág réme. V...
e nekem eg...
Arról van...
tolvajbanda...
éremkereske...
két millió...
éremgyűjtés...
el. Az ol...
nagy díjat...
tesek kéze...
előre fogal...
ról, hogy...
tolvajok...
Elfogadta...
Tretinnék...
hiányzik, az...
világháború...
mint hadn...
porosz had...
csi, tömzsi...
latu, határ...
ber. Azt a...
tette benn...
érti a fogl...
A követ...
lottam Tret...
je a sajtóva...
ban, hogy...
amerikai sz...
Esplanade...
pénzét olaj...
a gyöngéje...
meket gyűj...
közölje me...
hogy ez a g...
nadeban. N...
hogy az ap...
forrásoknak...
Másonap...
A nap foly...
kező nap...
ötödnap se...
én csak mos...
gam Berlin...
ték, hogy...
ség követke...
tem magam...
orosz gróff...
hotel főpín...
akire bizo...
Egyszerre...
lalt angol...
centussal...
aki soká...
— Mi...
— Ön...
gyűjt? —
— Igen...
— Szív...
— De...
— A...
zalmasa...
lyet a Hoh...
zásából el...
— Ker...
Ezzel...
Negyv...
tott meg...
dott, nag...
— Itt...
Egy id...
— En...
mondtam...
— Nag...
válasz...
— Mi...
tek macsk...
Végre...
nyos hely...
ket meg ak

AVTIAZONCINILUW

AZ ELTÜNT ÉREMGYÜJTEMÉNY

AVALY Európában jártam. A többi között magammal vittem Enright new yorki rendőrfőnök több ajánlólevelét Európa legfontosabb központjainak rendőrfőnökeihez.

Az egyik a berlini rendőri központ fejéhez szökt, akinek a neve William Richter. Ez a Richter derék, demokratikus ember, aki azelőtt vendéglős volt, de a kormányrendszer változása folytán, miután socialista, ilyen vezető állást kapott. Emberséges embernek látszik: Nem hisz az erőszakban. Azt mondja, hogy zavargások idején jobb a zavargások vezetőivel tárgyalni, mint azonnal közéjük lövetni. Erre mondtam neki, hogy zavargásokhoz nem értek, engem a kriminalista ügyek érdekelnek. "Akkor megismertetem Trettinnel", mondta. Trettinnel meg tudtam, hogy a régi rendszer híve, de a rendőrség mégis alkalmazza, mert réme a berlini betörőknek, tolvajoknak és gyilkosoknak. Trettint berendelte magához Richter, bemutatott neki, megmutatta Enright ajánlólevelét, mire Trettin megjegyezte inkább tréfás, de fálán komolykodó hangon is:

— Ön a new yorki alvilág réme. Vajon segítene nekem munkában? Arról van szó, hogy egy tolvajbando egy olasz éremkereskedőnek vagy két millió márka értékű éremgyűjteményét lopta el. Az olasz kereskedő nagy díjat tűzött ki a tettesek kézrekerítésére. Egyelőre fogalmunk sincs arról, hogy kik lehettek a tolvajok.

Elfogadtam a kihívást. Trettinnek az egyik karja hiányzik, azt elvesztette a világháborúban, amelyben mint hadnagy szolgált a porosz hadseregben. Kicsi, tömzsi, ideges mozdulatu, határozott szavu ember. Azt a benyomást keltette bennem, mint aki érti a foglalkozását.

A következőket ajánlottam Trettinnek: Közzölje a sajtóval hir formájában, hogy egy gazdag amerikai szállt meg az Esplanade hotelben, aki pénzt olajjal csinálta. Az a gyöngéje, hogy ritka érmekeket gyűjt. Azonkívül közölje megbizottaival a berlini alvilágban, hogy ez a gazdag amerikai megszállt az Esplanadeban. Németországban mindenki azt hiszi, hogy az amerikaiak gadagodásukat vagy olajforrásoknak, vagy a bányáknak köszönhetik.

Másnap a hir megjelent a berlini lapokban. A nap folyamán nem hívott fel senki. A következő napon sem. Sőt harmadnap, negyednap, ötödnap sem. Trettin már kezdett ugratni. De én csak mosolyogtam. Elvégre jól éreztem magam Berlinben, a hotelben csakugyan azt hittem, hogy olajkirály vagyok s a valutakülönbség következtében méltán gazdagnak érezhettem magam. Egy nap a verandán ültem egy orosz gróffal, aki bátran valamelyik new yorki hotel főpincérje lehetett volna és a feleségével, akire bizony már nagyon ráfért volna a fürdő. Egyszerre a telefonhoz hívnak. Valaki megszólalt angolul, kissé németes és kissé londoni akcentussal. Egy német lehet — gondoltam — aki soká élt Londonban.

— Mi tetszik? — kérdeztem.
— Ön az az amerikai, aki ritka érmekeket gyűjt? — volt a válasz.

— Igen.
— Szívesen rendelkezésre állok.
— De ki beszél ott? — kérdeztem.
— A Hohenzollern-ház egyik tagjának bizalmasa. Családi éremgyűjteményem van, amelyet a Hohenzollern-ház egyik tagjának megbizásából eladnék, mert most pénzsűkében van.

— Keressen fel.
Ezzel letettem a kagylót.
Negyven perccel később három férfi látogatott meg a hotelban. Az egyik, aki angolul tudott, nagyon elegáns volt, monoklit is hordott.
— Itt volnánk — mondta.

Egy ideig az érmekekről esett szó.
— Én csak igazán ritka érmekeket gyűjtök — mondtam.

— Nagyon ritka érmeink vannak — volt a válasz.
— Miért nem hozta el? Zsákban nem vehettek macskát.

Végre a tolmács azt mondta, hogy egy bizonyos helyen találkoznom kell vele, ha az érmekeket meg akarom szerezni s készpénzben, ameri-

Kik lopták el egy olasz értékes gyűjteményét? Trettin, a híres berlini rendőrtiszt. — Egy amerikai rendőrbiztos munkája a német fővárosban. — A csodálatos érmeke. — Hogyan sikerült nyolc tolvajt letartóztatni?

Irta: **GEORGE S. DOUGHERTY.** volt new yorki rendőrbiztos.

Szabadság, Hungarian Copyright, 1922.

kai dollárokbán kell kifizetnem az árát azonnal, miután nem akarja, hogy a kormány erre a jövedelemre adót vessen ki.

— Ma mindenre adót vetnek ki — mondta magyarázatképen.

— Semmiféle titokzatos ügybe nem megyek bele — mondtam. — Ha a kormányt megilleti az adó, akkor kapja is meg.

Erre elhitték az őszinteségemet.

— Rendben van — mondta a monoklis — de ha látja az érmekeket, feltétlenül megveszi. Van háromszáz darab aranyérem s ezeregy száz ezüst érem. Minden valamirevaló papának, királynak, császárnak a képe van kivésve ezeken az érmekeken.

Aztán az amerikai hazafiségomhoz fordultak:

— Az amerikai elnököké is. Lincolné, Washingtoné, Garfieldé, Clevelandé...

Hiába, a szívemre akartak hatni! Ugy beszéltek, hogyha éremgyűjtő volnék, feltétlenül bedűltem volna nekik. El kell ismernem rólok, hogy ügyes svádájuk volt.

— Százezer márkát fizessen le előlegképen — mondta a monoklis.

Erre megjegyeztem, hogy ötvenezer márkát tudok előteremteni másnap délig. Hosszu huzavona után belemertem ebbe. Abban állapotunk meg, hogy a monoklis másnap délben eljön a hotelbe értem, én átadom neki a pénzt, aláírjuk az ideiglenes szerződést, beülünk egy gépbe, amely elvisz egy varrónőhöz, ahol az érmeke el vannak rejtve. Közben módomban volt érintkezésbe lépni Trettinnel, akivel közöltem a dolgot s megállapodtunk abban, hogy másnap délben

a rendőrség két embere Limousin kocsiában megvár minket a hotelben, előlékő embereknek kell látszaniok, s majd követnek bennünket. Erre a munkára Trettin ajánkozott és társul egy rendőrtisztviselőt szemelt ki magának.

Másnap délben a hotel mellett várt ránk az autó. Az utcára nézve ott láttam Trettint, álarokban, egy másik emberrel Limousinben ülve. A monoklis beült a gépbe, miután átadtam neki az ötvenezer márkát, aztán követtem. A soffőr sok mindenféle girbe-görbe utcán hajtott végig, aztán a külvárosba érkezünk, olyan helyre, ahol még sohasem jártam. végre egy földszintes ház előtt hirtelen megállt a gép.

— Mi a baj? — kérdeztem.
— Hátha követnek bennünket — mondta — a kormány óvatos s ha rajtacsipnek bennünket, magát is letartóztatják, nemcsak engem.

Erre alaposan felháborodtam, majd megnyugtattak.

— Nem kell aggódn.

A gép újra megindult s nemsokára megállt

egy háromemeletes épület előtt. Felmentünk a harmadik emeletre, a monoklis ceruzájával három koppantott az egyik ajtón, mire egy középkorú szép barna haju asszony kinyitotta az ajtót, aki a varrónő volt. A szobában ott volt a két német, akikkel előtte való nap találkoztam a hotelben. Volt ott több más ember is. Két kedves, kék szemű leány, az egyik tizennégy éves lehetett, a másik tizenhat. Aztán egy nagy dán kutya, amely elég szelidnek látszott, de bizonyos voltam abban, hogy gazdájának jeléről bárkinek nekirent.

Trettinnel megállapodtam abban, hogy mire a dolog rendben van, az ablakhoz állok, ott cigarettára gyújtok s ezt tekintve se jelnék. Ezt azonban nem tehettem meg, mert mire az érmekeket kezdtem mutatni a monoklis, az asszony az összes ablakfüggönyöket leeresztette. Közben a két leány átment a másik szobába

és zongorázni kezdtek. Igazán szépen zongoráztak.

Az éremgyűjtemény gyönyörű volt. Még több volt, mint amennyit gondoltam. Legalább is négyezerre tettem a számát. Csodálatos éremgyűjtemény volt s egy pillanatig úgy gyönyörködtem benne, mintha csakugyan magam is éremgyűjtő lennék.

Megállapodtunk abban, hogy a gyűjteményt megveszem. Megállapodásunkhoz híven a gyűjtemény el kellett volna hozni a hotelbe s ott fizetnem volna ki az embereim.

A két kisleány zongorázott. Aztán az egyik felhagyott a játékkal s az anyja kísérette. Kedves polgári családnak látszott ez az asszony két leányával.

Már késő délutánra járt az idő, amikor ki mentünk a házból. Az utcára érve egyszerre Trettin a kollégájával s nyolc detektívvél körülfogott bennünket. Én tiltakozni kezdtem s továbbra is játszottam a szerepemet. "Ez nem járja — ordítottam — amerikai vagyok." A tolvajok csakugyan azt hitték, hogy én is bele kerültem a csávába.

Egyszerre azonban észrevettem, hogy a monoklis, aki átvette az ötvenezer márkámat, nincs az elfogottak között. Ujra ordítottam. A pénzemet követeltem. Trettin rám mosolygott. Tudta, ha a pénzemet nem kapom vissza, a berlini rendőrségen hajtom be.

Erre fölment a házba s sikerült letartóztatnia a monoklist. De lecipelte a két leányt is az asszonnyal egyetemben.

A rendőrségen egy cellába zártak minket, aztán kivitt s úgy tett, mintha külön cellába kerülünk. Majd felvezetett az irodájába, ahol ott volt kollégája és a nyolc detektív is.

— Ezt nagyszerűen csinálta, Mr. Daugherty — mondta Trettin. — Most igazán megvédengethet bennünket ez után a munka után.

— All right — mondtam s elvittem az egész társaságot egy közeli étterembe. Gavallér voltam. Alaposan megvendégeltem őket. S az akkori valuta szerint összesen nyolcszáz márkát fizettem. Mennyi ez amerikai pénzben? Nem érdemes megnevezni.

De a berlini kollégák méltán azt hitték rólam, hogy milliomos vagyok!

Ó, GYERMEKÉVEK.

Ó, gyermekévek, messzi szigetek,
Virágos kertek muló életemben!
A lelkeim játszogat még véletek
Hüs éjszakákon, álmosító csendben.

Mint bus szivárvány, tűnő képetek
Ugy rámlik át a távolok homályán.
Egy nóta cseng, egy illat felre meg
Amig tűnődöm, emlékekre várván.

Az emlékek nem térnek vissza már.
Mint korhadt csolnakok holtan

hevernek

S a gyermekkor, — röppenő kis madár
A széllel száll s most másutt énekelget.

Majthényi György.

AZ ÉLET BABONÁJÁNAK REJTTELMEI

A LEGTÖBB öreg és tapasztalt orvos ismeri azt a rendkívül sajátos és megmagyarázhatatlan jelenséget, amelyet az esetek kettősége nevez az orvostudomány. Ez a jelenség abban áll, hogy a ritka esetek csaknem mindig halmozódnak. Pontosan abban, hogy egy kórház vagy orvos rendelőjében ugyszólván soha sem bukkan fel egyedül valamely igen ritka betegségben szenvedő ember, hanem a legtöbb esetben még aznap vagy másnap vagy harmadnap megjelenik két vagy három, vagy több, ugyanabban a ritka betegségben szenvedő beteg. Természetesen itt olyan betegségről van szó, amelyek nem járványosak.

Van egy másik, eléggé általános orvosi tapasztalat, amely talán különben az előzővel össze is függ s amely talán úgy fejezhető ki legegyszerűbben, hogy az előzőleg rendkívül ritka betegségek esetei, miután a betegségek lényegét már valamennyire tisztázták s tünet csoportjaikat leírták, rohamos mértékben kezdenek el egyszerre szaporodni. Világos, hogy ez a jelenség csupán látszat, hogy ezek a betegségek helyes és pontos felismerésük előtt ugyanannyi embert támadtak meg, mint a felismerés után. — Világos, hogy, tesszem, vakból, helyesen féregnyujtvány gyuladásban ez előtt éppannyi ember betegedett meg, mint ma. Amíg azonban a gyuladás helyét és lényegét nem állapították meg az orvosok, csak természetes volt, hogy a benne szenvedőkről vagy egyszerűen nem vettek tudomást, vagy pedig más hasonló tünetű betegek osztályába sorozták őket. Ezért van az, hogy erről a betegségről alig hallottunk a múltban, míg ma csaknem minden ember vakbélgyulladásal betegszik meg.

S ez az a pont, amelyben rákivánunk mutatni, az emberi elme ama sajátosságára, hogy egyszerűen nem vesz tudomást vagy a tények más csoportjába soroz oly tényeket, amelyeknek lényegét még nem ismerte meg.

Nemcsak tudósokról beszélünk, de a nem tudósról is. — Miféle a tudományok szinte észrevehetetlenül óriás hatalma van az emberek felett s amit a tudós nem akar észrevenni, az előtt a közönség is behunyja a szemét, bedugja a fülét s strucc módjára homokba furja a fejét. A tudomány nem ismeri, tehát nincs, mordjuk s megnyugszunk itéletükben.

Az ismeretlen és rejtélyes tények közben körülvesznek s szinte elborítanak bennünket. Sokszor oly elemi erővel ütköznek belénk, oly súlyosak és kézzelfoghatóak, hogy többé nem mehetünk el mellettük. Meg kell állnunk előttük s el kell gondolkoznunk felettük. De ez csak egy pillanatig tart, hogy azután annál nagyobb erővel lökjük el magunktól őket s a nyugalmában és kényelmében megzavart ember tiltakozó felháborodásával kiáltunk feljükk: távozzatok az életünkéből, nem vagytok fantazmagóriák vagytok, a tudomány és mi sem, soha sem ismerünk el titeket.

A tények pedig hallgatnak, rejtélyesen hallgatnak s titkos szemükkel és kísérteties ábrakkal ránk merednek s kihívó mosoly rajzolódik néma ajkaikra.

A tények elébünk állnak az utcán, elkísérnek otthonainkba, felénk hajolnak az asztalunk mellett, lefekszenek velünk az ágyainkba s az alvás védtelenségén át behatolnak álmainkba.

Tény az, hogy megvünk az utcán, egyszerre csak valamilyen ismeretlen okból egy évek óta nem látott ember jut az eszünkbe s aztán tovább megvünk né-

Az esetek és az egyéniség kettősége. — A telepátia titkai. — Különös találkozások. — Két test és egy lélek. — Aii önmagával találkozik. — A kétalaku tanító-nő és angol képviselő. — A néger dajka és a halott testvér önkisértete. — A koporsós ember rejtélye. — Titkos folyadék, vagy asztrális test. — Sohasem látott és mégis ismert tájakon. — Az élet felfedezője.

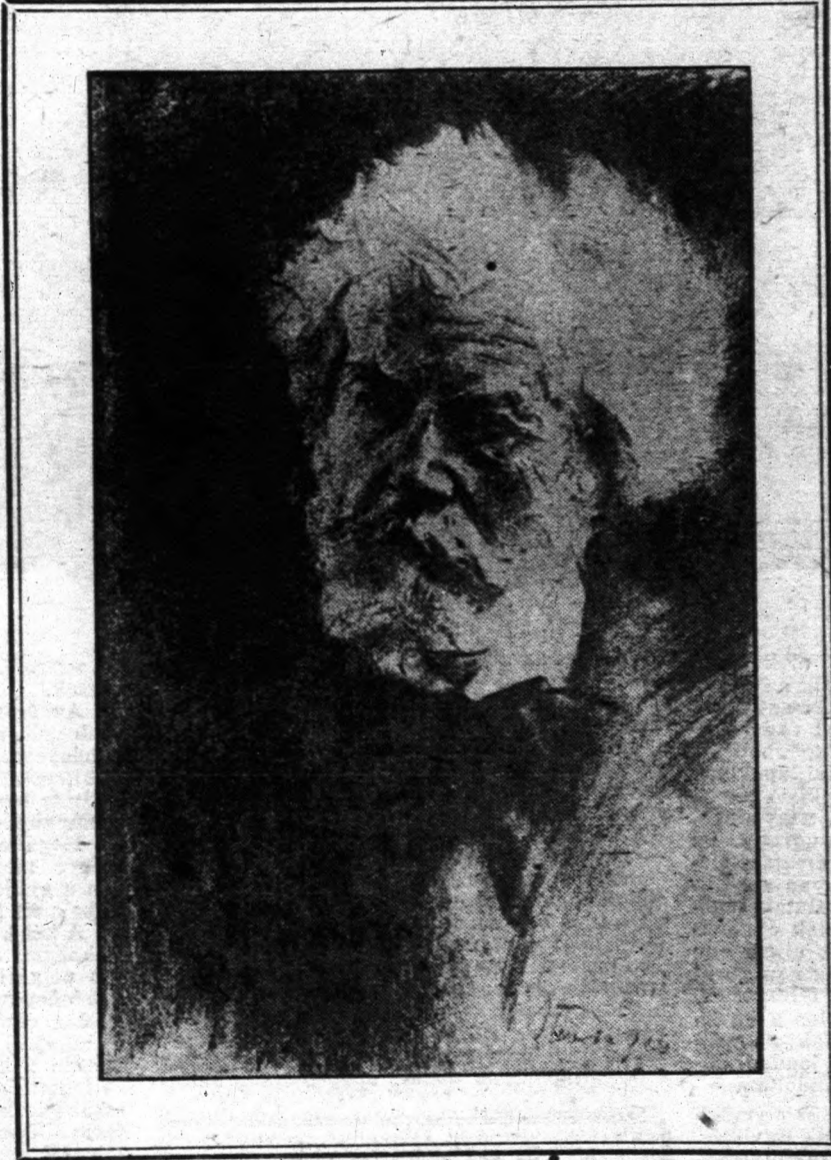
hány lépést s most találkozunk vele. Tény az is, ki nem tapasztalta, hogy megy az utcán s egy szembehaladóban valamelyik ismerőst véli fölfedezni. S alig veszi észre, hogy esalódott, amikor már most valóságban ott jön vele szemben az ismerőse.

A telepátia tényei ezek, mindenki szinte mindennap, mindenhol találkozik velük, mindenki észreveszi őket. De ki vesz róluk igazi tudomást, ki fárad gondolkodással felettük, ki beszél komolyan

te látták a mását, a másik egyéniségét állva és minden mozdulatát utánozva. Egy más alkalommal negyvenkét tanítványa gyűlt össze egy teremben, melynek négy nagy ablaka a kertre nézett. A tanítványok Sagée asszonyt virágot szedni látták a kertben és ugyanakkor a mása, a másik egyénisége egy székben ott ült közöttük. Ez az eset 1845-ben történt s több, lélektanilag foglalkozó író följegyezte szemtanuk vallomása alapján.

magóriáknak lehetne tartani. De nem lehet viziókról, vagy fantazmagóriáról beszélni ott, ahol egy ember második alakját többben, a maguk szemével látták. S Goethe elég józan és jószemű megfigyelő volt ahoz, hogy feltevélenül bizzunk abban, amit mond.

Ott vannak a haldoklók egyéniségének tényei. Ezeknél a távollevő haldokló vagy a valamely szeretett személy után oly erős lehet, hogy haldokló egyénisége kettehasadhat s alak

és bizonyos leplezett zavar nélkül róluk? Legfeljebb eszegeünk róluk s azután lemondó és tudatlan kezlegyintéssel gyorsan más tárgyra térünk titkolt örömmel, hogy már túl vagyunk rajtuk, mosolygunk, elsziklunk felettük s minél hamarabb elfelejtjük őket. Ugy vagyunk velük, mint titkolt, szégyelt, egyéni bűneinkkel, amelyeket még magunknak sem vallunk be igazán.

Ott vannak az egyéniség hasadásának, az egyéniség kettőségének, a "két test egy léleknek" tényei. S beszéljünk róluk egyszer komolyan.

Beszéljünk Emilie Sagée asszony esetéről, Volmárnak, egy kis livoniai falunak leányiskolai tanítónőjéről. Mialatt ez a tanító nő leekét adott 13 növendékének, növendékei mellett

Beszéljünk Sir Carne Rascse esetéről, aki 1905-ben influenzában betegedett meg s ott hon beteggyógyában feküdt, míg a másik alakja az angol alsóházban ült a szokott helyén. A "másik egyéniség" megjelenését Sir Gilbert Parker, Sir Arthur Hayter és Sir Henry Bannerman látták.

Az egyéniség kettehasadásának esetei általában nem ritkák. Tudott dolog, hogy Goethe a nagy német költő, a weimari országuton találkozott önmagával. A másik egyéniség, az "önkisértet" megjelenése különösen költőknél és művészeknél gyakori. Többek között, Alfred de Musset, George Sand és Guy de Maupassant látták feltűnni maguk előtt alakjuk mását. Ezeket a jelenségeket talán pusztán vizióknak, merő fantaz-

jának mása megjelenhet szeretettel előtt. Megeshetik az is, hogy ez az alakmásozat nem az előtt jelenik meg, aki előtt a kárna, hanem egy másik személyiségnek jelentkezik, akit talán érzékenyebben befolyásolnak az ilyen telepátikus tények.

El kell mondanunk a londoni Clerke asszony esetét. 1867 augusztusában Clerke asszony, házában verandáján ült s egy könyvet olvasott. Mellette egy néger dajka egy gyereket tologatótt gyerekkocsiban. Amikor az asszony felállott, hogy bemerjen a háza, a dajka megkérdezte tőle, hogy ki volt az az ur, aki az imént szólt hozzá? Clerke asszony azt felelte, hogy senki sem szóltott hozzá. A néger dajka azonban ragaszkodott az állításához, hogy egy feltűnő

en sápadt és magas ember beszél az asszonyához s hogy Mrs. Clerke rendkívül udvariatlan volt az idegennel szemben, mert egyáltalán nem válaszolt a szavaira. Néhány nappal később Clerke asszony megtudta, hogy bátyja Tahagoban meghalt. A különös az, hogy a halott testvér "mása" nem a nővére előtt jelent meg, akinek a figyelmét magára akarta vonni, hanem a néger leány előtt, aki egyáltalán nem is ismerte őt.

Megszámlálhatatlan azoknak a jelenségeknek a száma, amelyek a halál pillanatában jelennek meg, esengők cseppésében, léptek ropogásában, a haldokló areképének lezuhanásában. Jelek, amelyek a halál bekövetkezését jelzik a haldoklóhoz közelállóknak.

El kell mondanunk egy barátunk, I. R. esetét, aki Amerikában él, akinek Európában lakó apja megjelent álmában s az álmokból elbucszott tőle. Később anyjától kapott leveléből barátunk megállapíthatta, hogy az álomjelenés azokban a percekben történt fel, amikor apja meghalt.

Az ilyen intő jelenések nem halált vagy szerencsétlenséget akadályoztak meg. S itt utalhatunk Lord Duffesin esetére, aki egy rendkívül visszataszító jelenséget vett észre egy koporsót hordó ember alakjában. Több évvel e jelenség feltűnése után, amikor mint franciaországi angol követ élt Párisban, egy napon már éppen azon volt, hogy a párisi Grand Hotel liftjébe szálljon. De ebben a pillanatban észrevette, hogy a lift kezelő ugyanazt a visszataszító ábrázatot viseli, mint a jelenség koporsót hordó alakja s amelyet soha sem tudott elfelejteni. A követ azzal a kifogással, hogy valamit elfelejtett, elfordult a lifttől s a szálloda egyik hivatalnokához lépett, hogy felvilágosítást kérjen erről az emberről. Nem is foghatott azonban a kérdezősködéshez, amikor a felszálló lift óriási robajjal lezuhan, összezuva a benne tartózkodókat. A liftkezelő meghalt s senki sem tudott róla felvilágosítást adni, legfeljebb annyit, hogy időleges alkalmazott volt s nemrég vették fel szolgálatra.

Rámutatunk a tényekre, a tények sokaságából néhány igen érdekes és feltűnő esetre. De nem kísérelhetjük meg a rejtelt tények magyarázatát.

Camille Flammarion, a csillogos ég titkainak kutatója és népszerűsítője, aki három kötetes munkába foglalta a hasonló tények ezreit, ha nem is határozott magyarázatot, mégis bizonyos sejtető föltevést állított e rejtelték mögé. Flammarion szerint ezek a tények azt mutatják, hogy az emberi lény nem csupán abból a testből áll, amely látható, tapintható, mérhető és mindenki, különösen az orvosok előtt ismeretes. Az ember, hasonlóképpen valami lelki elemből is áll, amely mérhetetlen, amely különös, befelé ható tulajdonságokkal van felruházva s amely a távolságon át is megnyilvánulhat oly természeti erők segítségével, amelyekről ma még semmit sem tudunk. Ez a lelki elem nincs alávetve a tér és az idő korlátozásainak.

Az egyéniség hasadását pedig úgy próbálja magyarázni Flammarion, hogy az egyéniség mása, ez az "önkisértet", valami folyadék, vagy "asztrális test", ahogy a spiritiszták nevezik s ennek kisugárzása a meghasadó egyéniségből, okozza "másolatának" megjelenését. Nem vagyunk spiritiszták és nem hiszünk az asztrális testekben. Csak tényeket, csak rejteltéket látunk, amelyek beburkolják életünket. (Folyt. a 8-ik oldalon.)

Alle

telmei az európai keletnek, a jellemének rejteltelmei.

A modern történeti fejlődés nyelve és általában csak egy az angol birodalom, aki a tavaszerre megvalósul az angol kormány szándékozott.

Egyiptom vagy negyven multa tekintet azokra az idők során Crochener oly óriási hatalmat tették, lom nagyhatalmú nek. Azokban ben arról volt, hogyan vesse egy olyan kőnek, a mely volt ugyan, az sélhetetlen és lan volt. Mostól van szó, ha lehetne fennban biztosítani kormánnyal megfélemlítő tekintetben, az egyiptomi. A dióhéjban a mindenkorin Ugyanaz a mely az Egyiptomot körülvevő amerikai San D. Haitiről, Közről, a Philippinről, Mexicóról. Ez a probléma mely a tulajdon nehézségeket washingtoni cián.

Allenby ugyan, azonban az elve, hogy akkor, amikor a ról intézkedni kerülnie kell a ra redukálni beavatkozást. jén gyalog es lenül vonult lemebe. Ugy Cairoba is. S a k a l m a n hogy nagyszerű használni a k patokat, az szereti azt, nem kell mutatni.

Az az általa hogy Egyiptom természetesen ban tévedés. berég Egyiptor tartomány központi hatalma Anglia annak rök birtokot. mot. Ez ország vagy ahogyan dátumot szerzettom ma sem a nem Györgynek a szövetség vagy khevive leszármazott zaddal ezelő lalnia.

Cromer nált Egyiptom címét vette fel mint azt, hogy Természetes matékkal, náncs, amelynek, azonban akarta elfogadni a tanácsokat. Abbasz Hilmi hagyta Kairo központi hatalmát. Ennek kőnizálták Al-

Allenby tábornok, Egyiptom-jótevője

MODERN Egyiptom ma már nem annyira titokzatos ugyan, mint volt régen, a fáraók korában, azonban még mindig megvannak a maga rejtelmek az európai előtt. Amintohogy általában a keletiek, a keleti ember lelkének, érzésének, jellemének még mindig megvannak a maga rejtelmek.

A modern Egyiptom angol protektorátusának története meglehetősen zavaros. Ezt a történelmi fejleményt, a modern idők követelményeivel és az egyiptomi nép lelkületével, valamint csak egyetlen ember tudja összeegyeztetni az angol birodalomban és pedig Allenby tábornok, aki a tavasszal, Londonba érkeztek egy szor megváltoztatta azt a politikát, amelyet az angol kormány Egyiptom dolgában lefolytatni szándékozott.

Egyiptom angol okkupációjának története vagy negyven esztendő múltja tekinthet vissza, azokra az időkre, amelyek során Cromer és Kitchener oly óriási szolgálásokat tettek a birodalom nagyhatalmi érdekeinek. Azokban az időkben arról volt szó, hogy hogyan vessenek véget egy olyan kormányzatnak, amely egyiptomi volt ugyan, azonban elviselhetetlen és tarthatatlan volt. Most viszont arról van szó, hogy hogyan lehetne fenn maradásban biztosítani egy olyan kormányzatot, amely megfelelő ugyan minden tekintetben, azonban nem egyiptomi. Ime itt van dióhéjban a demokrácia mindenkor problémája. Ugyanaz a nehézség, amely az Egyesült Államokat körülveszi akkor, amikor San Domingóról, Haitiról, Középamerikáról, a Filippini szigetektől, Mexicóról van szó. Ez a probléma volt az, amely a tulajdonképeni nehézségeket okozta a washingtoni konferencián.

Allenby lord katonája ugyan, azonban mégis az az elve, hogy Angliának akkor, amikor Egyiptomról intézkedik, lehetőleg kerülnie kell és minimumra redukálni az idegen beavatkozást. Annak idején gyalog és fegyvertelenül vonult be Jeruzsálembe. Ugy tért vissza Caíroba is. Sokszor volt alkalma megmutatni, hogy nagyszerűen tudja használni a katonai csapatokat, azonban jobb szereti azt, ha ezeknek nem kell mutatkozniuk.

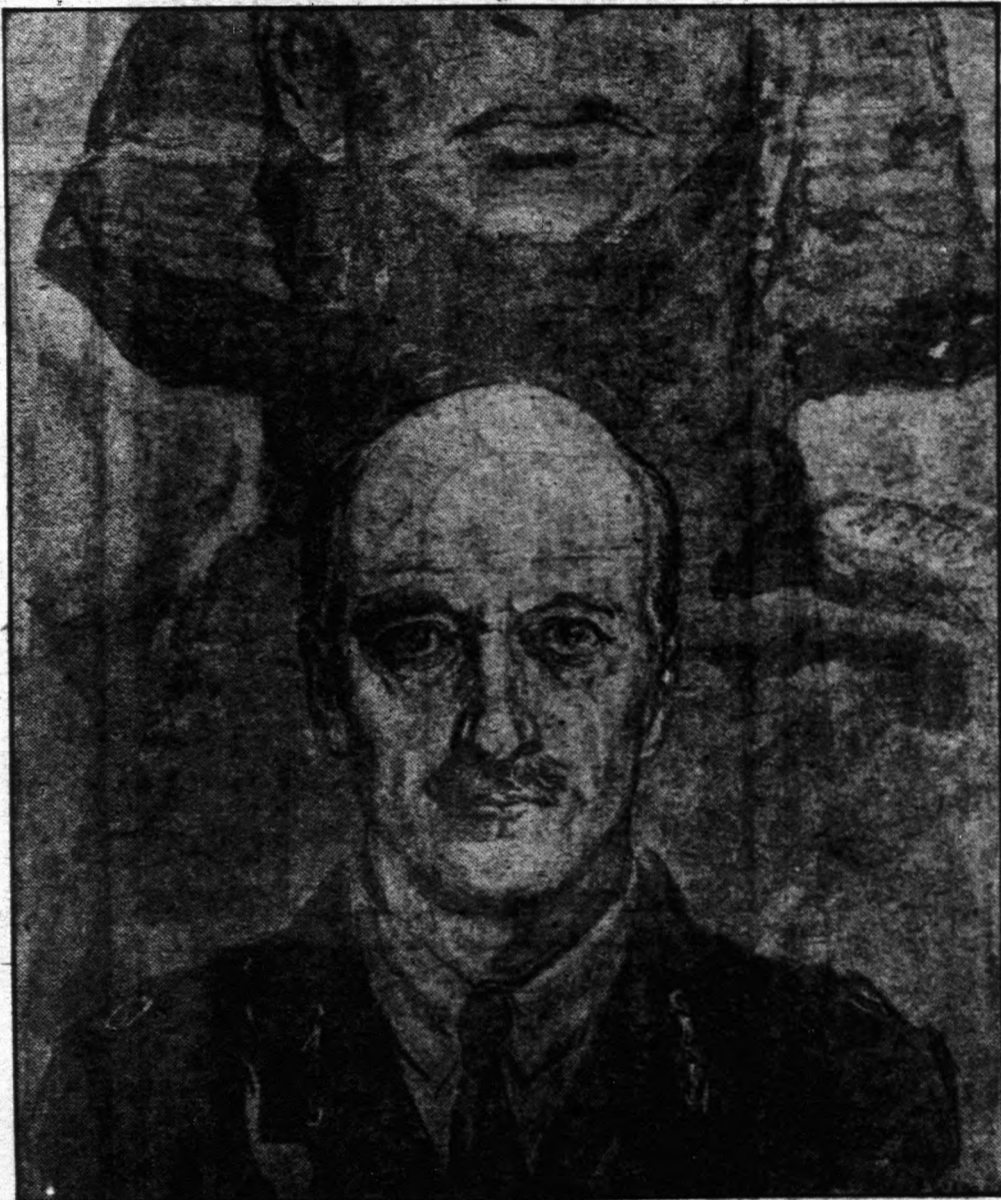
Az az általános nézet, hogy Egyiptom Angliáé, természetesen őnmagában tévedés. 1914 októberéig Egyiptom Törökországnak volt a hűbéres tartománya. Amikor Törökország a régi központi hatalmak oldalán a háborúba lépett, Anglia annektálta Ciprus szigetét, szintén török birtokot, azonban nem annektálta Egyiptomot. Ez ország felett csupán protektorátust, vagy ahogyan Genfben megállapították, mandátumot szerzett magának. Ilyeténképpen Egyiptom ma sem angol birtok. A szuverenitás joga nem György angol királyt illeti meg, hanem ennek a szövetségese, az egyiptomi szultánt, vagy khedivét, aki annak az albániai háznak a leszármazottja, amely háznak vagy egy évszázaddal ezelőtt sikerült a fáraók trónját elfoglalnia.

Cromer lord, aki annak idején rendet csinált Egyiptomban, egyszerűen az angol konzuli címet vette fel. Hivatalosan nem is csinált mást, mint azt, hogy a khedivének tanácsokat adott. Természetes, hogy a tanácsok birtak olyan nyomtatékkal, mint amiről például bir az a tanács, amelyet Lloyd George ad az angol királynak, azonban végeredményében a khedive, ha akarta elfogadta, ha nem, akkor visszautasította a tanácsokat. Sőt tudjuk, hogy a háboru elején, Abbasz Hilmi, a khedive, a saját akaratából ott hagyta Kairót, átment Konstantinápolyba és a központi hatalmakhoz csatlakozott.

Ennek következtében természetesen detronizálták Abbasz Hilmit. Ez a detronizálás azonban háborus cselekmény volt, míg a nyomában kimondott protektorátusnak csupán ideiglenes foglalási jellege volt. A mai állapot az, hogy vagy ötven százalékban angol és vagy ötven százalékban egyiptomi a kormányzat. És éppen ez ellen küzdött sikeresen Allenby generális. Az ő nézete az volt, hogy ez így nem tarthat tovább. A kormányzat vagy legyen egészen angol, vagy legyen egészen egyiptomi. Ha Anglia annektálni akarja Egyiptomot, akkor ő, mint hű katonája, tudni fogja a kötelességét. Ha azonban nem akarnak annektálni, akkor nem kell a protektorátus sem. Ez esetben Anglia ne adjon parancsokat, hanem eszben tanácsokat. Legyen ismét Egyiptomnak a legjobb barátja. Ha ez

Az egyiptomi viszonyokról. — Az angol protektorátus keletkezése és vége. — Curzon és Allenby ellentétes felfogása. — Megadva a mód a további fejlődésre. Nagyszerűen prosperál a fáraók s a piramisok országa

ban háborus cselekmény volt, míg a nyomában kimondott protektorátusnak csupán ideiglenes foglalási jellege volt. A mai állapot az, hogy vagy ötven százalékban angol és vagy ötven százalékban egyiptomi a kormányzat. És éppen ez ellen küzdött sikeresen Allenby generális. Az ő nézete az volt, hogy ez így nem tarthat tovább. A kormányzat vagy legyen egészen angol, vagy legyen egészen egyiptomi. Ha Anglia annektálni akarja Egyiptomot, akkor ő, mint hű katonája, tudni fogja a kötelességét. Ha azonban nem akarnak annektálni, akkor nem kell a protektorátus sem. Ez esetben Anglia ne adjon parancsokat, hanem eszben tanácsokat. Legyen ismét Egyiptomnak a legjobb barátja. Ha ez

meg nem történik, akkor, mondotta, ő leköszön az állásáról. Ezt pedig az angol kormány a lehető legnagyobb csapásnak tartotta volna.

Ilyképpen a kormány, lehet, hogy kellellenül, mégis kénytelen volt elfogadni az Allenby álláspontját és beleegyezni abba, hogy a protektorátus megszűnjék. Természetes, hogy az angol birodalom kedvezményes helyzete továbbra is megmarad, azonban annak már nem lesz az a kihívó jellege, ami eddig volt.

Megjegyzendő az, hogy Allenby álláspontjában semmi olyan nincsen, ami a történelmi fejlődés szempontjából logikátlanak tetszenék. Ez az egész történelmi fejlődés, annak minden egyes mozzanata azt mutatja, hogy Anglia sohasem akarta hivatalosan annektálni Egyiptomot.

Kitchener lord 1914-ben Egyiptomban járt, még pedig azzal a céllal, hogy az ország önkormányzatát kiszélesítse, kifejlésze. Ekkor azonban közbejött a háboru és véget vetett minden tervezgetésnek. Vagy két évvel ezelőtt az egyáltalán nem pacifista érzelmű Milner lord ment Egyiptomba és ő már akkor arra a következtetésre jutott, amely most az Allenby álláspontjában csúcsosodott ki: ő maga le is mondott akkor, amikor az angol kormány a tanácsát azonnal nem akarta fogadtna venni. Ez időben az angol kormány még nem volt erre a lépésre elkészülve. Hogy a dolog megérleljék, az ir-

országi zavaroknak kellett a lelkét megadniok. Egyiptom azonban várni nem volt hajlandó.

Ha Egyiptomot angol birtoknak tekintették volna, akkor a dolgában természetesen a gyarmatügyi minisztérium intézkedett volna. Protektorátus és így jogilag önálló államnak tekintetvén azonban, az intézkedés jogát a külügyminisztérium gyakorolta, amelynek vezetője Curzon lord a régi imperialista iskola egyik, noha meglehetősen mérsékelt exponense. Ő még a régi idők hódító dicsőségének világában élt. Amikor India alkirálya volt, egy delhii dyrbart, vagyis indiai koronázást a világ minden nagyszerűségénél nagyszerűbbnek tartott. A háboru után nagyon megbotráncozott azon, hogy Egyiptom miniszterelnöke meg akarta látogatni. Előadta a dolgot. Ezzel pedig a helyzet annyira elmérgesedett, hogy Egyiptom egyszerre kirobant és ekkor vált szükségessé az, hogy Allenbyt küldje oda. Curzon lordot maradásággal ezért vádolni nem lehet. Ő látta azt, hogy a keleten a haladás csakis nyugati vezetés alatt biztosítható. Látjuk ezt Marokkóban, Algírban, Tuniszban, Tripolisban, amelyek mind nyugati nagyszámú országok vezetésével virágoztak fel, míg viszont a török országi alkotmány csakis Enver pasa korrupt és kegyetlen kormányát és az őrmény mérszárításokat eredményezte.

Magát Egyiptomot is a tönkremenéstől, a teljes anyagi és erkölcsi csődtől csakis az európai tisztviselők eljárása mentette meg, akik pedig az eredeti egyiptomi szokásokat és törvényeket alkalmazták, azonban graft nélkül alkalmazták.

A viszonyok általában olyanok voltak, hogy Allenby az azonnali feljesküritést nyugodt lélekkel nem javasolhatta. Ezért elsősorban rendet akart teremteni és teremtett is. A tényállás az, hogy néhány kisebb zavargáson kívül, amelyeket a világsajtóban alaposan felfújtak, más nem fordult elő és Egyiptom nagyszerűen prosperál. Allenbynek alig néhány zászlóalj katonasága volt és ahol lehetett, mindenféle erőszaktól tartózkodott.

A modern Egyiptom, amely most fog igazán kifejlődni, talán senki nem annyit nem köszönhet, mint Allenby tábornoknak.

Allenby lord az egyik típusa annak az angol katonáállamférfinak, aki megértette és megérti az idők szavát, az idők követelményeit. Allenby lord nagyon jól tudja azt, hogy Angliának a szuezi csatorna védelmére és biztosítására feltétlenül szüksége van arra, hogy Egyiptomban bizonyos fokú befolyást, bizonyos fokú ellenőrzést gyakoroljon. Viszont azonban azt is tudja, hogy ha valamikor parancsolóan szükséges volt a "többet észrel, mint erővel" jelszavának a követése, akkor még százszorosan parancsolóbban szükséges az a mai időkben.

Az angol katonáállamférfi politikája ezért abban összpontosul, hogy tartózkodni kell mindennemű erőszaktól, tartózkodni kell mindennemű hatalmi túlzástól és a szükséges befolyást csakis addig a fokig szabad érvényesíteni, ameddig az egyrészről Anglia érdekében, másrészről azonban magának Egyiptomnak határozott érdekében szükségesnek tartják.

Mert tény és való, tagadhatatlan, hogy Angliának csak úgy szüksége van Egyiptomra, mint ahogyan Egyiptomnak szüksége van az angol szakavatott, nyugodt tanácsadó vezetésre. A kettőnek a kombinációjából csak jó származhatik a szfinxeknek a földjén. És Allenbynek, szerencsére, sikerült a maga politikáját rákényszeríteni az angol kormány régi iskolájára, hatalmi önzéssel telt, konzervatív elemekre is.

Már pedig a távol kelet kérdéseinek megfejtése nélkül a világ tartós békéje egyáltalán nem remélhető.

MEI

magas ember be-
nyához s hogy
endkívül udvariat
legenne szemben,
nem válaszolt a
ny nappal később
megtudta, hogy
ban meghalt. A
ogy a halott test-
nem a nővére e-
g, akinek a figyel-
karta vonni, ha-
ány előtt, aki egy
ismerete őt.
hatatlan azoknak
ek a száma, ame-
pillanatában je-
esengők esengés-
pogásában, a hal-
ének lezuhanásá-
nyelek a halál be-
jelzik a haldokló-
nak.
ndanunk egy bará-
tét, aki Ameriká-
Európában lakó
t álmban s az á-
szott tőle. Később
ott leveléből bará-
píthatta, hogy az
azokban a percek-
előtte, amikor ap-
ntó jelenések nem
szerencsétlenséget
meg. S itt utalha-
Duffesin esetére, a
kivül visszatartó
t észre egy kopor-
ember alakjában.
jelenésé feltűnése
mint franciaorszá-
et élt Párisban,
már éppen azon
párisi Grand Hotel
on. De ebben a pil-
evette, hogy a lift
azt a visszatartó
eli, mint a jelenésé
dó alakja s ame-
m tudott elfelejté-
azzal a kifogással,
elfelejtett, elfor-
s a szálloda egyik
oz lépett, hogy fel-
erjen erről az em-
is foghatott azon-
zsködéshez, amikor
ft óriási robajjal
zezuzva a benne
t. A liftkezelő meg-
sem tudott róla fel-
adni, legfeljebb any-
döleges alkalmazott
gen vették fel szol-
nk a tényekre, a
ágából néhány igen
étűnő esetre. De
ettjük meg a rejtél-
magyarázatát.
lammarion, a csil-
tainak kutatója és
e, aki három köte-
foglalta a hasonló-
ha nem is határo-
ázatot, mégis bizo-
töltevést állított e-
nőgé. Flammarion
a tények azt mutat-
emberi lény nem
l a testből áll, a
ő, tapintható, mér-
denki, különösen az
é ismeretes. Az em-
képen valami lelki
l, amely mérhetet-
különös, befelé ható
kkal van felruház-
a távolságon át is
lhat oly természeti
ével, amelyekről ma
sem tudunk. Ez a
aines alátette a tér
rlátásainak.
iség hasadását pe-
róbálja magyarázni
"hogy az egyéniség
"önkiszertét," va-
ék, vagy "asztrális
y a spiritiszták nevé
kisugárzása a meg-
yéniségből, okozza
k" megjelenését.
yunk spiritiszták és
k az asztrális testek-
nyeket, csak rejtél-
k, amelyek beburkol-
et.

Csintalan Peti Kalandjai

Nagyon szerencsés ember lehet ennek az üzletnek a gazdája!

Ocska-vas kereskedés! Ocska patkókat tonna-számba vesznek!

Nagy sorsolást rendezünk ma. Egy sorsjegy ára csak egy penny. Összesen három díj lesz. Az első díj 15 cent, a második díj 10 cent és a harmadik díj egy nikli.

És ki fogja húzni a számkokat?

Csalafinta János, Ravasz Pali és ÉNI Ennyi az egész. Könyvü Pistu, Csacsi Péter és Híszékeny Jóska már vettek egy-egy sorsjegyet. Akarsz te is egyet?

Hát, ami azt illeti, van egy pennym, de inkább megfontolom még a dolgot.

Ne félj! Gondolkozz, hanem gondoldj arra, hogyha három sorsjegyet veszel, megnyerheted mind a három díjat és akkor lesz HARMINC cented. Ne legyél szamár, azonnal vedd el három sorsjegyet!

All right! Haza-szaladok és kérek a mamától még két centet és rögtön megveszem a három sorsjegyet!

Hé! Mikor kezdjük meg a húzást? Nekem haza is kell mennem!

Várjatok csak egy percig. Gyurka most szaladt haza pénzért, hogy három sorsjegyet vegyen. Meg KELL várunk őt!

Oh! Mit törődünk MI Gyurkával. Már nagyon késő van, haza kell mennünk vacsoráznunk és te megígérted, hogy vacsora előtt okvetlen megtartjuk a húzást.

En nem érek rá. En nem várok senkire!

Muszáj várunk. Hísz ti mindnyájan tudjátok, mit jelent még HÁROM cent.

Add vissza akkor a pénzem, mert nem várok tovább!

Az enyémet is, de azonnal!

És az enyémet! És az enyémet!

All right! Ha ennyire sürgős mindnyájatoknak, akkor megkezdjük a húzást, de előbb le kell mennem a pincébe, hogy elhozzam a szerencse-kereket, amiből kihúzzuk a nyertes számokat. Csalafinta János és Ravasz Pali elkísérhetnek.

Helyes, így igazságos!

Nem lehet jobban elintézni valamit!

Ilyen az én szerencsém! A mamám nem enged ki az utcára, csak ha megettük már a vacsorát. És akkor vége lesz már a sorsolásnak és sehogysem nyerhetem meg a HARMINC centet. Pedig de jó lenne!

Halló Peti! Ki nyerte meg az ELSŐ DIJAT?

Nem találnád el egy milliót év alatt sem. En nyertem meg. — Nem nagy szerencse ez?

All right! És ki nyerte meg a második díjat?

Ha ezer évig élnél, akkor sem találnád el! No is próbáld meg, inkább megmondom, hogy Csalafinta János! Nem nagy szerencse ez?

És ki nyerte a harmadik díjat?

Ezt sem találná ki senki. Nincs olyan tanár a világon, aki ezt meg tudná mondani. De én megmondom, hogy Ravasz Pali! Nem nagy szerencse ez?

En meg csokoládét vettem a három centért. Nem a legnagyobb szerencse ez?

Rendőr: Hohó, berúgtál. Előre csak Rézeg ember: sietni. En vagyok és csak tanulmányu

ARATÁS

Irta: TIMÁR JÓZSEF

A SZEMHATÁRIG messze futó szabad rónákon rezegett a levegő a buzatáblák fölött.

A nap keményen, érlelő tüzel, mintha most akarná aceslosra edzeni a magyar buzát.

János gyöles-ingben, gyölesgatyában várta a rendet, csak úgy himbálódzott a dereka jobbra-balra s a mint élesre fent fényes kaszája belesutytyant az aranykalászos, érett szálak közé, csak úgy dött a kévébe kötni való drága eleség.

Dél felé jár az idő. János elfáradt. Megállt és a kaszájára támaszkodott. Viharvert, kerek kalapját a szemére huzta, úgy nézett el a falu felé.

— Vajjon hozzák-e az ebédet?

Zsuzska, a kis marokszedő-lány ott kuporgott mögötte. Naptól barnult, erős bokái kilátszottak kék szoknyája alól, amint egy kévén térdelt a Jánosra bámult. Piros kendő volt a fején, mely alól szőke hajfürt kunkorodott elő a háltékára.

— Mit bámulsz — mordult rá János és újra kézbe vette a kaszát.

— Azt, hogy kend is mit bámul?

János előstelkedett. Mérges lett. Nem is válaszolt Zsuzskának. Újra kaszáni kezdett, csakugy suttogott. Zsuzska alig győzte a markot szedni utána.

— Még azt meri kérdezni, mit bámulok?... A vakares, a zöld béka! — Mérgelődött magában János.

Persze, hogy nem éppen az ebédet bámulta, hanem inkább azt, hogy ki hozza.

Érdemes is volt azt bámolni, mert maga a gazda lánya hozta, a szép Magdaléna, felöltözve esinosan, nem paraszti vi-

ganóba, hanem divatos kosztimbe, csak éppen a kalap hiányzott. A kalap azonban megseim illett volna az ebédkosár mellé, hát a feje fehér selemkendővel volt átkötve. Le-huzva a szemére, hogy a nap föl ne égesse harmatos, gyönge bórét. A cipője azonban egészen magas sarku volt. Szóval Magdaléna kiöltözött, ahogy már az egy kisgazdálánynak dukál.

János most ámult el csak igazán. Ez a gögös lány hozza neki az ebédet? Neki, a zsölérnek, a szegény napzámos fiának! Rápillantott a szemével s kezében megállt a kasza.

Magdaléna jött egyenesen feléje, s mikor odaért, kicsit elbiggyesztette a száját.

János ráköszönt illendően.

— Jó napot kisasszony! Hát aztán mért éppen, hogy magát küldték az ebédet? Alsóbbrendű személy nem akadt a háznál?

Magdaléna elpirult.

— Miért, talán az én kosaromból nem eszi szivesen? — Aztán mentegetőzve hozzátette gyorsan. — A eseléd a szolgálónak vitt ebédet, az anyám meg az apámnak a szőlőbe. Így magára én maradtam. No, itt a kosár, hová tegyen le... Estére majd hozzák haza. Nem várom meg, a míg az edény kiürül... No, Isten megáldja.

Letette a kosarat, megfordult és elment. János utána nézett, aztán megvetően serceentett.

— Fene essék a gögös fajdba!

Kapva a kosarat kivitte a dűlöt mellé egy árnyas fa alá s letelepedett melléje.

Hirtelen eszébe jutott Zsuzska a visszanézett.

Zsuzska is abbahagyta a marokszedést és valami kis ba-

tyut hozott a hóna alatt. Mikor Jánoshoz ért, félénken, tisztelettel és alázatosan megkérdezte:

— Leülhetek ide?

János vállat vont.

— Leülhetsz.

Zsuzska barna kenyeret szedett elő a batyujából, meg fokhagymát, aztán eszegetni kezdte.

János a levest kanalazta egy bögréből.

— Hát aztán ninesen egyeb ebédet?

— Ninesen. — Felelt Zsuzska. — Marokszedőnek nem jár ebéd, csak rész jár, az is kevés.

— A milyen a munka, olyan a fizetés. — Felelt János, de egyszerre kezdett nem izleni neki a leves. Egyrészt nem állhatta a fokhagymát, másrészt elfacsarodott a szive, hogy a míg ő itt jó, tejfőlés bablevest eszik, meg töpörtös turócsuszát, addig ez a vakarék lány csak barna kenyeret majszolt.

Féltbehagyta az evést, aztán ráfordult.

— Tedd el azt a fokhagymát, hallod-e. Nem szíveshetem a szagát.

Zsuzska eltette a fokhagymát s tovább csipegette a kenyeret.

János megszánta.

— Éhes vagy? — kérdezte enyhébb hangon.

— Egy kicsit.

— No, egyél a levesemből.

Zsuzskának fölragyogott a szemé.

— Tán nem izlik a Magdaléna főztjét?

Kutya egy nép ez az aszszonyféle. Még most is inkább az ellenfelét ócsárolná, nem-hogy a levesnek örülne.

János megint ráfordult.

— Ha éhes vagy, edd! De nem azért adom, mert nem izlik. Hanem csak azért, hogy ne koplatj itt mellettem. Meg, hogy a hagymaszagot nem szívelem.

Zsuzskának elborult a képe, de azért engedelmesen kanalazni kezdett. Jőzűden szűresülte a levest. Közben futta is, csak úgy dagadt bele a képe. János már a csuszánál tartott. Gyorsan evett. Katónásan. Öt perc alatt szokott megebédelni.

Aztán kereste a kőkorsót. Megtalálta. Jót húzott a vizből. Hanyattdólt s kalapját a szemére huzva, elnézett a falu felé. A merre Magdaléna eltávozott.

— No, fene gögös. — Morfondírozott magában. — Pedig helyre egy lány. Kedvemre való. De persze, nekem sem-min aimes. Csak a két karom. Meg a kaszám. No, az annak nem ölég.

Zsuzska ezalatt megette a levesmaradékot s betette a bögrét a kosárba.

— Köszönöm szépen.

— Vátlék egészségedre. — Felelt János és mint valami csalfa délibáb, a Magdaléna ringó alakja lebegett előtte.

Zsuzska most közelebb húzódott s hátratolta piros kendőjét. Naptól barnult, esinos kis babaképével rámosolygott Jánosra.

— De szóltán kend!

— Hát mit beszéljen az ember ilyen melegben?

— Kendnek melege van?

— Ilyen hőségben csak nem fázom tán?

— Nem belülről heviti valami?

János elhuzta a száját ferde. Fitymálva mondta.

— Nem vagyok már olyan zöld.

— Érett gyümölcs kapó-sabb.

— No, én értem nem kapkodnak a lányok.

— Nem néz utánuk.

— Fenének se köll az ilyen szegény legény.

— Szegény a szegényt szeresse.

János fölnevetett.

— Sz akkor éppen hogy teged köllene szeretnem, mert te ölég szegény vagy.

Zsuzska úgy elpirult, hogy csak úgy égett a barna arca. Lesütötte a szemét s úgy sutogta egész halkán.

— Hát szeressen.

János Magdalénára gondolt s keservesen mosolygott. Aztán fölült és odahajolt a piruló lányhoz. Atkarolta.

Zsuzska fölnevetett rá s egy ajka kinyitott, mint a szerelemre váró tulipán kelyhe.

János föléje hajolt, aztán bosszusan vontá össze a homlokát. Hirtelen eleresztette a lányt s mérgesen ráfordult.

— Fokhagymaszaga van a szádnak s a fokhagymát nem szívelhetem.

Viszadott a helyére, szemére huzta kalapját s Magdaléna jutott az eszébe, aztán elbőbiskolt.

Zsuzska elhúzódott a part mellé s álmasztó, perszelő nyári meleg terült fölfejük.

A rónák fölött rezegett a levegő. Az aranyszínű buzatáblákon seregeve érett a kalász.

A nap forrón, bódítón, érlelve tüzelt, mintha minden egyebet el akart volna némitani; poczist, dalt, szerelmet — csak az érzést nem.

Mintha azt az érzést akarta volna beléönteni az emberekbe, hogy most más egyéb tennivalóról szó sem lehet, mert most csak — aratás van.

KRIZA ÁGNES SZÉGYENE

Irta Borbély Andor

KRIZA Ágnes és Rácz Anna, Csegezéből egyszerre szegődtek el Váradra szolgálónak. Egy nyomorúság vitte rá őket erre a szükségre, egy bánattal hagyták el Csegezt és egy szorongással talál-gatták magukban: milyen is lesz ott, meddig is lesz ott. Együtt gyalogoltak batyujokkal a várfalvi állomásra, együtt vitte őket a vicinális kisvonat Várfalvától Tordáig és együtt a nagy vonat Gyérestől Váradig. Ott, a nagy város utcáján megzorongatták egymás kezét, elváltak és sok kérdézősködés, utbaigazítás után mindkétten eltálaták a szolgálatba.

Aztán sokáig nem történt velük semmi különös. Kriza Ágnesnek meghalt az anyja, de mert többen nem voltak a családban s mert Kriza Ágnes szolgálóhelyét csak az öregasszony ismerte, aki a leánytól négyhetenként sovány, kevéske pénzeket kapott, nem tudták Kriza Ágnes értesíteni a halálesetről és az öregasszonyt szegényesen eltemették.

— Látjátok... Kriza Ágnes most már haza tudott jönni... A temetésre bezzeg nem volt érkezése... Látjátok... A gyalázatossá...

Voltak, akik nyíltan ki is mondták:

— Kriza Ágnes szegényben esett.

És a békés csegezek pusmogtak, sugdostak, forrongtak és Kriza Ágnes — két nap sem

kellett hozzá — kiközösítette magából a rögtönitélő, megbotránkozott csegezi társadalom.

Kriza Ágnes hiába szomorította el a dolog, nem tehetett ellene semmit. Hallgatott. Megtakarított pénzt élte és esőndesen viselte szegényét. Nem volt mit, hogy tegyen, nem volt mit, hogy szóljon, a falu szája folyton-folyvást, mindéig csak az ő szegényit rágta. Mert az aztán igaz, hogy ő meg nem csinált egy csepp titkot sem a szegényéből. Biz kiállott a vajorhoz, ha mások mostak is ott, kivette a sulykolófáját és neki gyürkőzve biz ott a falu szemelattára paskolta, szapult a gunyáját.

Ilyenkor aztán látnia kellett, hogy a többiek miként huzódnak el mellőle, miképpen vetnek rá ellensége tekinteteket és hall-

nia kellett, amint nem messze mondogatták:

— Nézd a gyalázatossá... nézd a példa...

A vajornál történt, hogy az egyik asszony ott felejtett a sulykolókövön egy darab fehér-gunyát a magáéból s Kriza Ágnes, hogy helyet csináljon, odébb akarta tenni a ruhát. Hát futott már az asszony lelkendezve, nagy haraggal és sivitva kiáltozott Ágnesre:

— Hozzá ne érj, te példa!... Már még az enyémhez!... Né-téné!... Te csufság!...

És a házakból, az ablakok mellől gunyos rihotálás hallatszott.

Már a Kriza Ágnes kistia is esztendő volt és Kriza Ágnes is munkát kapott az uraság ispánjánál. A többiek most se ba rátkoztak vele, a munkánál is különváltak tőle, de nem bántották, hagyták, neki is élnie kellett.

Az egyik napon szép diszes hintóban hazajött az uraság. — Hozzászóltak már a csegezek, hogy ilyenkor finom uri dämák is jönnek az uraság mulattatására, de most mégis másként történt az a hazajövetel. Két diszes uriruhájú szép kisasszony volt a kocsin. Az egyik szőke, lékszemű, idegen, de a másikban, a barnában, a tollas kalap és a sok festék alatt is föllehetett ismerni Rácz Annát.

Szép laktópán volt a lábán, fényesre volt faragva a körme, dolog nem érte a kezét és a nyakán mélyen, szemérmetlenül ki volt vágva mindenik ruhája. És amint az urasági kastélyban ki-lépett a nagy tágas verandára, olyanokat kacagott, olyan éleseket, amilyeneket csak azok tud-

nak, akik messze, valami nagy városban tanulják a kacagást.

Volt körül pasmogni, volt ki-re tekintgetni és Kriza Ágnes, meg a szegényét szóba se hozták volna már, ha Kriza Ágnes magától meg nem szólal.

Meleg nyári nap volt. Künn izzadtan dolgoztak a töröküzásban a népek, köztük Kriza Ágnes is. Akinek apró gyermeke volt, hogy nem tarthatta ott hon, kitette az ut mellé a fák árnyékába. Ott visongtak, ját-szóztak és ott visongott a Kriza Ágnes kis fia is.

Éppen jayában folyt a munka és nem veték észre, hogy az uraság kocsija nem messze meg állott. A két dáma kiszállott be-

(Folytatás a 10. oldalon.)

AZ ÉLET BABONÁJÁNAK REJTELMEI

(Folyt. a 4-ik oldalról.)

Mi a szinpad előterében állunk s az előteret homályosan megvilágítják a rivalda lámpásai. De a háttér borzalmasan sötét. Titokzatos árnyak kuszának a háttérben, rejtelmes fantazmák, víziók, valóságfantazmák és víziók sötétlenek s gyakran, mindgyakrabban az előtérbe esznek és hideg, megborzongató kezükkel belemarkolnak életünkbe.

Idegen, soha sem látott tájakra vetődünk s mégis úgy érezzük, hogy itt otthon vagyunk, hogy valamikor már gyakran jártunk ezen a tájon. Egy vidéki francia lány, feljön Párisba, belép egy óriási szálloda folyósójának és termeinek la-

birintusába s úgy igazodik el, mintha örökké csak benne élt volna.

Mit jelentenek e tények?! Mit olvashatunk le titokzatos arcuk kettősségéről?! Honnan jötünk és hová megyünk?!

A kérdés ma, kérdés kell, hogy maradjon. De tudósok, — mint Flammarion, hozzányultak a titkokhoz és mások követni fogják, kell, hogy kövessék. A titkok tisztulásával pedig úgy fognak megszaporodni az eddig rejtelmes tapasztalatok, mint a felismert betegségek esetei. A mi pedig ma babona, az holnap tudomány lehet.

S egy réggel arra ébredhetünk, hogy valaki fölfedezte az életet.

ÖRÖM

ha az ébanszak hirt hallanak amerikai reklamáktól, de

KÉTSZERES ÖRÖM

ha az amerikai reklámok segítségét is küldenek.

AZ AMERICAN UNION BANK LEGOLCSÓBBAN ÉS LEGGYORSABBAN UTALJA ÁT A PÉNZT MAGYARORSZÁG BARMELY RÉSZÉBE.

KÖZJEGYZŐI ÜGYEK pontos és lelkiismeretes elintézése.

HAJÓJEGYEK a legjobb vonalakra eredeti áron.

FELVILÁGOSÍTÁST ÉS TANÁCSOT INGYEN ADUNK.

AMERICAN UNION BANK

Németh János, elnök

Füzetlet: 10 East 22nd Street, a Bankpalotában.

Fiók: 1597 Second Avenue, Corner 83rd Street, NEW YORK.

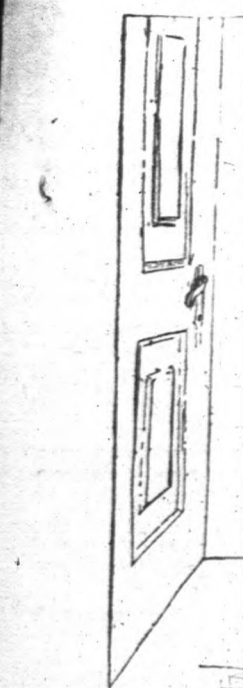
PATENTOK

JUTANYOS kleszköztésében forduljon hozzánk bizalommal. Szabadalmi ügyvédek és mérnökök. **DJITALANUL** adnak magyar könyvecskét és tanácsot szabadalmakról és azok értékesítéséről.

Írjon, ha dolgozik találmányokon vagy érdekli a szabadalmak iránt. Küldje egyszerű rajzát vagy kis mintáját ezen címre:

MANUFACTURERS PATENT CO.
520 Fifth Ave., New York, N. Y.

Potáschek Zoltán főmérnök.

— Kér
ő huz.
— Tud
— És pe
— A do

Rendör: Hohó, berugtál. Előre csak Rézeg ember: etetni. En vagyok és csak tanulmányu

JÓZSEF

gyümölcs kapó-
 én érem nem kap-
 lányok.
 néz utánk.
 nekise küll az ilyen
 agény.
 eny a szegényt sze-
 önyezetett.
 akkor éppen hogy té-
 ne szeretnem, mert te
 ny vagy.
 ugy elpirult, hogy
 éggett a barna arca,
 a szemét s ugy sut-
 sz halkán.
 szeressen.
 Magdalénára gondolt
 en mosolygott. Aztán
 odahajolt a piruló
 Átkarolta.
 fölnezzett rá s égő
 pillott, mint a szere-
 ó tulipán kelyhe.
 fölfeje hajolt, aztán
 vontá össze a hom-
 értelen eleresztette a
 érgesen ráfordult.
 nagymaszaga van a
 a fokhagymát nem
 m.
 ólt a helyére, szemé-
 kalapját s Magdalé-
 az eszébe, aztán el-
 elhúzódott a part
 masztó, perzselő nyá-
 terült fölfejük.
 s fölött rezgett a le-
 aranyszínű buzatáb-
 legye érett a kalász.
 forrón, bódítón, ér-
 elt, mintha minden
 akart volna némi-
 ist, dalt, szerelmet —
 zést nem.
 azt az érzést akarta
 önteni az emberekbe,
 t más egyéb tenniva-
 sem lehet, mert most
 ratás van.

VIDÁM PILLANATOK

A FOGORVOSNAL.

— Kérem szépen, a doktor ur a legjobb fogorvos, az már igazán művészet, ahogy ő huz.
 — Tudok én annál nagyobb művészetet.
 — És pedig?
 — A doktor urtól az én követelésemet kihuzni.

AZ UJ SEGÉD.

Fűszeres: Aztán mit tud maga és hol dolgozott azelőtt?
 Ajánlkozó: Paprikát árultam egy téglagyárban.
 Fűszeres: Akkor azonnal beléphet.

Hitelező: Itthon van az urad Zálkám?
 Záli: Nincsen, épp most utazott el Gyüngyöstre.
 Hitelező: Mindjárt gondoltam, mert észrevettem, hogy az ablakból meglátta, hogy jövök.

— Barátom, barátom, nagyon rossz idöket élünk. Megfordult a világ. A verseid egyre hosszabbra nőnek, a kolbász pedig napról-napra rövidebb lesz.

JÓVATÉTEL.

— Miért nem jó a legyőzött országok valuta-
 tája?
 — Mert nagyon is erősen dolgozik a jóvá-
 téleti bizottság---

UJ ADÓNEM.

— Hallom, hogy a bekísért valutásoktól adó
 fejében egy csomó pénzt elvettek. Milyen cí-
 men?
 — No hallod? Hát beviteli illeték címén!

KÉT SZÓVAL---

— Két szóval megmondom, hogy a szerbek
 kiutasításá miatt milyen a magyarság han-
 gulata?
 — Nos, milyen?
 — Rác paprikás!

NYARI SÓHAJ.

— Ha volna annyi pénzem, hogy el tudnék
 utazni az Északi Jegestenger mellé, megélnék
 én a jég hátán is.

AMI KIMARADT A BIBLIABÓL.

— Tudod, mért vándoroltak ki voltaképen a
 zsidók Egyiptomból?
 — Bizonyosan azért, mert ott is volt Lakás-
 hivatal és elrekviráltak a lakásaikat.

BALATON MELLETT.

— Miért nem jössz a vízbe, Micike?
 — Majd bolond vagyok. Nem azért jöttem
 ide, hogy ne lássák az új fürdőruhám!

EGY KIS KÜLÖNBESÉG.

— Mi különbség van Vécsey és a valutazé-
 rek közt?
 — Vécsey, ha játszik, zongora kíséri; a va-
 lutazéreket a rendőrség kíséri.

ADJ A TÓTNAK SZALLAST.

Egy barátom mesélte:
 A kávéház terraszán egy idegen ur ült asz-
 talomhoz. Elkezdte lerakni a csomagjait. Egy
 dobozt és több apróságot egy mellettünk álló
 székre. A könyveit és újságjait az asztalra.
 Végül a kalapját vette le és tanácstalanul álló
 zett körül. A kalapjának már nem jutott hely.
 Ekkor hirtelen a fejemre tekintett, amelyen
 nem volt kalap.
 — Pardon — szölt — megbocsájt?
 És a fejemre tette a kalapját.

VILLAMOSON.

A zsufolt villamoson egy utas ráfordm a
 másikra:
 — Nem tud a maga lábán állni?
 — Nem kérem. Mert az én lábamon már
 más áll---

orbély Andor

messze, valami nagy
 tanulják a kacagást.
 ol püsmogni, volt ki-
 etni és Kriza Ágnes,
 nyenét szóba se hozták
 ha Kriza Ágnes ma-
 nem szólat.
 yári nap volt. Künn
 dolgoztak a törökbu-
 népek, közöttük Kriza
 Akinek apró gyerme-
 gy nem tarthatta ott
 e az ut mellé, a fák
 Ott visongtak, ját-
 ott visongott a Kriza
 fia is.
 ayában folyt a mun-
 vették észre, hogy az
 esija nem messze meg-
 ét dáma kiszállott be-
 tás a 10. oldalon.)

RÖM

niak hírt hallanak ame-
 rokonaitól, de
ZERES ÖRÖM
 merikai rokonok pénz-
 éget is küldenek.
RICAN UNION BANK
ÖBBAN ÉS LEGGYOR-
UTALJA ÁT A PÉNZT
ORSZÁG BARMELY
RESZÉBE.
ZÓI ÜGYEK pontos és
 retes elintézése.
YEK a legjobb vona-
 deti áron.
SOSITAST ÉS TANÁ-
NGYEN ADUNK.
RICAN UNION
BANK
 h János, elnök.

10 East 22nd Street,
 Bankpalotában.
 597 Second Avenue,
 3rd-83rd Street,
 NEW YORK.

Rendő: Hohó, komám, hát megint
 berugtál. Előre csak a dutyiba.
 Részeg ember: No, no, nem kell ugy
 sietni. Én vagyok a prohibíciós főbiztos
 és csak tanulmányuton voltam az éjszaka

A TUDOMÁNY VILÁGÁBÓL

MI VAN A NEPTUNON TUL?

NYOLCVAN esztendő óta foglalkoztatja a csillagászokat az a kérdés, hogy van-e még bolygó a Neptunon túl? Levevriert, mikor annakidején kiszámította az Uranus háborgásaitól az akkor még ismeretlen Neptun pályaelemeit és helyét, azt jövendölte, hogy három-négy évtized múltán nyomára fogunk akadni a kilencedik nagybolygónak is, mert mihelyt pontosan megfigyelik a Neptun, annak háborgásai éppugy elárulják a rajta túl levő ismeretlen bolygót, mint ahogyan az Uranusz zavarai elárulták a Neptun létezését. Az 1900-as évek elején csakugyan kezdtek is észrevenni a csillagászok, hogy a Neptun pályája eltér a kiszámított pályától és ebből, aztán meg is próbálták levezetni a Neptunon túl levő pálya adatait. Azonban Newcom hamarosan megállapította, hogy az észlelt eltérések egyszerűen a számítások apró hibáiból keletkeztek s nem az ismeretlen bolygótól és új Neptun pályát számított ki a legújabb megfigyeléseket is tekintve véve.

Tíz esztendővel később azonban újra észrevették, hogy a Neptun ezt a pontos pályát sem tartja be s az amerikai Lowell mégis az ismeretlen bolygó hatására vette az észlelt eltéréseket. Ki is számította az ismeretlen égitest elemeit s megállapította, hogy 1918 körül az eddig még távcsövel nem látott bolygónak körülbelül az állatöv 84-ik hosszúsági foka környékében kell tartózkodnia. Az így megadott helyen, az Ikrek csillagképében sokáig kutatta Pickering, azonban eredménytelenül. Meg kellett állapítani, hogy vagy nincs bolygó túl a Neptunon, vagy ha van is, olyan gyöngye a fénye, hogy a legerősebb távcsövel sem látható meg.

Legújabb időben egészen más uton is megpróbálkoztak a csillagászok annak eldöntésével, hogy van-e bolygó a Neptunon túl és hol kell keresnünk? Az üstökösöket hívták segítségül, melyeknek eloszlása s érdekes összefüggést mutat a naprendszer egyes tagjaival. Ha ugyanis lerajzoljuk a visszatérő üstökösök pályáját a naprendszerbe, első pillantásra feltűnik, hogy egy-egy nagyobb bolygó környezetében fordul vissza a Nap körül leirt pályájában. Ennek az oka, hogy az üstökösök a végtelenből tévednek be a naprendszerbe, parabola alakú pályában haladva s csak ha közben erősen hat rájuk valamelyik nagyobb bolygó vonzó ereje, akkor változik át ellipszissé a pályájuk és akkor válnak periódikus üstökösökké. Ha csak valamivel csökkenti a bolygók vonzása az üstökös eredeti sebességét, a parabolából ellipszissé lesz és az üstökös itt marad a naprendszerben. Természetesen a legnagyobb bolygó, a Jupiter érezte

leginkább hatását az üstökösön és több mint negyven olyan üstökösünk van, melyről határozottan tudjuk, hogy a Jupiter fogta el és marasztalta nálunk őket.

A periódikusá vált üstökös pályája évszázadok múltán is elárulja, hogy melyik volt az a bolygó, amelyik elfogta, mert az üstökös ellipszis pályája körülbelül az illető bolygó pályájáig nyúlik. Levevriert például kimutatta, hogy a novemberi hullócsillagraj egy nagy üstökös szétbomlott maradéka s ez az üstökös 126-ban érkezett meg parabola pályájában a naprendszerbe, az Uranusz közelébe került és az marasztalta ott. A raj pályájának külső fordulója ma is azon a helyen van, ahol annakidején, az első alkalommal járt, ahol az Uranusz elfogta.

Ha már most a Neptunon túl levő bolygóra gondolunk, olyan üstökösöket kell keresnünk a visszatérők között, melyeknek pályájából következtethetünk olyasmire, hogy őket ez az ismeretlen bolygó kapta el valamikor. Minden nagy bolygónak van ilyen üstökös családja s a családhoz tartozók keringési ideje nagyjában megegyezik. A Jupiter-család 6-7 év alatt fordul meg a Nap körül, a Neptun-családnak 70-75 év a keringési ideje s ha tovább csoportosítjuk keringési idejük szerint az üstökösöket, valóban észrevesszük, hogy van egy csoport, melynek százhusz esztendő körül van a keringési ideje. Ennek a csoportnak kell tehát felvilágosítást adnia a Neptunon túl levő bolygóról.

Ha ilyen üstökösünk van: az 132-ik évi 129 év; az 1862 III. 120 év; az 1889 III. 122 év; az 1911 b 121.5 év; az 1911 f 122.5 év; az 1919 g 122.5 év.

Ezenkívül a második azonos az ismert augusztusi hullócsillagrajjal. A hat üstökös keringési ideje annyira megegyezik, hogy igazán nagy valószínűséggel tekinthetjük őket egy család tagjainak, vagyis feltételezhetjük róluk, hogy mind-egyiket körülbelül ugyanakkora messzeségben fogta el ismeretlen bolygónk, mikor először haladtak el a közelében.

Igy tehát mindegyik üstökös ad egy adatot arra, hogy akkor, amikor őt fogta el a bolygó, hol volt az? Ezekből az adatokból kell aztán kiszámítani, legalább megközelítőleg, hogy merre kell mostanában tartózkodnia a keresett bolygónak. Az eredmény az, hogy az egy sejtett bolygó körülbelül 47 földpályasugárnyi távolságban kering a Nap körül és 320 földi esztendő alatt végez el egy keringést. A jelenlegi helyét is ki lehet számítani s az eredmény az, hogy 80-85 foknyi égi hosszúság alatt kell tartózkodnia s évenként egy és két-nyolcad foknyi utat tesz meg a csillagok közt.

Ez az eredmény meglepő pontossággal egyezik a Lowell-féle számításokkal, melyek szintén az Ikrek csillagképébe helyezték az ismeretlen bolygót, tehát most már eggyel több nyomós okunk van rá, hogy biztosra vegyük a Neptunon túl levő bolygó létezését. Annál inkább, mert ellenőrzésképpen megpróbálták kiszámítani hasonló módon Jupiter és a Neptun pályáját, mint ha nem ismernék még ezeket a bolygókat sem és csak hozzájuk tartozó üstökös-családok árulnák el a létezésüket. A számítások szinte egy-két foknyi pontossággal megadták a Jupiter és a Neptun helyzetét, így tehát teljes joggal remélhetjük, hogy a Neptunon túl levő bolygónál is ugyanilyen pontos az eredményünk.

Ha még nem találtuk meg ezt az új bolygónkat, azért tudomásunk van már róla s még ha örökre láthatatlan marad, akkor is mindig figyelemmel kísérhetjük papíron a pályafutását s számításba vehetjük a többi bolygóra és az ezután érkezendő üstökösökre gyakorolt hatását.

Az üstökösök csoportosításának módszere azonban még többet is elárul a Neptunon túl levő világról. A hosszú periódusú üstökösök közt találunk olyanokat is, melyek túl vannak a 120 éves csoporton s a keringési idejük 4-500 esztendő közt van. Ezeknek nagyon elnyúlt a pályájuk s nincs is köztük olyan, melynek megfigyelhetjük volna már a visszatérését, azonban az eddigiek alapján feltehetjük, hogy ők is egy családba tartoznak, a második Neptunon túl levő bolygó családjába.

Nyolc üstökösöt sorakozhatunk ebbe a családba s a számításoknak az az eredménye, hogy a második Neptunon túl levő bolygó kétszer olyan messzire esik tőlünk, mint az első s a keringési ideje 8-900 esztendő. Ha pedig merészebbek akarunk lenni, akkor a még fennmaradó hosszabb pályájú üstökösöktől azt is következtethetjük, hogy a harmadik Neptunon túl levő bolygót 10-170 földpályasugárnyi távolságban kell sejtünk.

A TENGER TRÁGYÁZÁSA

A. Thienemann tanár, a Vilmos császár Társaság főnöke hidrobiológiai intézetének vezetője érdekes kísérletekkel foglalkozik. Rendszeres kutatásokat végeztet egész intézetével a víz természetes anyagcserejére vonatkozólag és keresi, milyen hatást gyakorol a tenger különböző mélységeiben lefolyó anyagcsere a halak életére és a haltenyésztésre. Thienemann tanár reméli, hogy nagyfontosságú kutatásai során megtalálja a tenger trágyázásának módját, amivel a halállományt számbelileg és minőségileg megjavíthatja.

De hagyjuk ezt a két, nagyon bizonytalan bolygót s elégedjünk meg az elsővel, melyről ma már szinte teljes biztonsággal állíthatjuk, hogy jelenleg az Ikrek csillagképében rejtőzik. Az bizonyos, hogy a legerősebb távcsövel sem lehet meglátni, tehát az ég fotografálására kell bízunk a tényleges felfedezését. A fotografáló-lemez regisztrál oly gyengefényű égitestet is, amit soha nem láthat meg a görcsövel felfegyverkezve szemünk, még a legnagyobb sem, hiszen órákhoz tartozhat exponálni a lemezt az égnek ugyanarra a pontjára irányítva s az ismeretlen

bolygónak végül mégis rajta kell akadnia egy fényképen. Ebben azonban sok függ a véletlentől, még ha rendszeresen kutatják is az ég mondomont tájékát, de tulajdonképpen nem is fontos, hogy így is bebizonyosodjék a Neptunon túl levő bolygók létezése. Biztosat tudunk máris róla és ha örökre láthatatlan marad, akkor is számolni fognak vele a csillagászok, mint a naprendszer kilencedik bolygójával, mely már olyan messze esik a Naptól, hogy onnan a mi hatalmas Napunk is pusztán kis csillagnak látszik. Sz. K.

Kriza Ágnes székelyene

(Folytatás a 8. oldalról.)

lőle. Lassan, kényesen közeledtek a hancurozó gyerekekhez és a dolgozó emberek, meg asszonyok csak a gyerekhad örömvisszhangjára lettek rájuk figyelmesek. Cukrokat, nyaláncságot osztogattak a gyerekek között. Rácz Anna meg is simogatta egyiket-másikat. Kriza Ágnes a munkából figyelte. Remégett az egész teste és majd kigyulladt két faradt szemé.

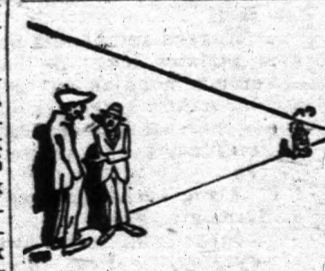
Rácz Anna elért a Kriza Ágnes kis pufók, eleven fiahoz és dologtalan, ápolit kezét ukorral tele nyújtotta feléje. A másik kezével éppen simogatni akarta, amikor Kriza Ágnes felsivított, hogy sivatására valóssággal megzördült a töröküzás s odavetette magát a gyerekekhez. Széttárta a karját és a fia elé állva,

dacosan, magából kikelve vágta a Rácz Anna szemébe: — Hozzá ne éj... té... te... gyalázatossá...!

Es mikor felkapta az ölébe a kis ptyergős, megijedt gyereket, úgy sziszegte a szemébe: — Te... te... példa...

A két kényes kisasszony zavarodottan megfordult, tán kényes szeredetten, ostobán meg is botránkoztak az egyszerű munkássasszony merészségén, a munkások pedig furesán összenéztek, puszogtak, tanakodtak és Kriza Ágnesre tekintgettek.

Két hét sem, telt belé és Kriza Ágnessel, meg apró gügyögő székelyével apránként szívesen, barátságosan megbékélt a fontoskodó, itélkező eszegeti társadalom.

ÉGÉSI SEBEK GYÓGYÍTÁSA.

Főleg a konyhában sűrű előfordul, hogy valaki égési sebet szerez magának. Az ilyen "mindnyájunkat érhető bal-esetre" célszerű eleve gondoskodni, főleg azoknak, kik falun laknak s az orvosi segítséget az apróbb bajokban nélkülözni kénytelenek. Régi, jónak bizonyult orvosság, a gyógyszer-tárban kapható mézvíz és liliomtej, melyeket összevegyítve, az így készített kocsonyás tömeg alakjában, tiszta vászonnal borítunk a sebbe. Jó háziszer a méz is, melyet az égett sebre cseppentünk vagy szintén vászonnal kenve használunk. Kisebb, könnyebb természetű égésnél elégséges a tojásfehérje is, melynek az az előnye, hogy finom réteggel bevonja a sebet, megszárad azon és a borogatást nélkülözhetővé teszi. Ha azon-

nal alkalmazzuk e felsorolt szereket bármelyikét, hólyag nem képződik, a fájdalom megszűnik és az égés gyorsan gyógyulva, sebhelyet nem hagy maga után.

S. DE VITA, BANKÁR

2105 First Ave. New York
Pénzküldeményeiért
a következő
Átutalási költséget
számítjuk fel postai átutalásnál:
\$ 5.00 \$.75 \$100.00 \$ 3.35
\$20.00 \$1.70 \$250.00 \$ 7.35
\$50.00 \$2.45 \$500.00 \$10.00

Dollár átutalásokért
2%-ot számítunk, de legalább 1 dollárt tételenként

Ugyanezen költségek vannak érvényben Cseho-Szlovákia, Románia, Ausztria és Jugoszlávia részére is. A magyar napilapokban minden nap hirdetjük legolacsonyabb árainkat és így mindenki pontosan kiszámíthatja magának, vajjon a hozzánk küldött dollárokért — a költség levonása után — helyes összegű koronákat kaptak-e hozzátartozói. Irjon hozzánk 500. sz. körlevelünkért, mielőtt pénzt küld haza.

Az ötlete ma

Volt egyszer egy...
Ötletes és okos nagy...
Ki nem ijedt sohasem...
Ha vadász közeledett...
Kint a réten sétált...
Bakfenekeket hányt.

Mig csak észre nem...
Hogy vadász jön fe...

Nosza usdi, vesd el...
Szólt a majom és el...
A kis gonosz addig...
Mig egy hához volt...
Itt épp nyitva volt...
Bajta feküdt egy na...

Lekapta ezt onnan...
S a fejére tette gy...
Beszaladt a kertbe...
És leült egy fa tov...
Itt feküdt egy lapu...
Ezt is felvette ő on...
Meggforgatta, megne...
És a farkára tette.

Most felállt a két...
Kezeit a kalapjára...
Rátette és lehajolva...
Farkát magában ta...

Igy már nem kellett...
Hasonlított strucc né...
Tudta a favasz ugye...
Hogy a struccot nem b...
Mert az szelid s jó...
A tilosba sohasem jár...

Mikor jól elkészül...
Besétált a fa-fal mö...
Egy kis ajtón a há...
S a vadászt nyugodt...
Egyszerre csak meg...
Vállán nagy puska...

A kis majmot keres...
Hogy azután feljöj...
De a majom, a kis...
Most már, a fal mö...

S kineveti a vadászt...
Ki rászedve tovább...

Eljegyzés állatkert

Irta: LIPTAY KA...

A majom (jön, m...
magát többször a kö...
lé, nagyokat nyújtózik...
fotyog, lefekszik, elat...
Egy légy (zúmmog...
részáll a majom fejé...
A majom (elhessze...
gyet, aztán tovább...
Egy légy (ismét a...
repül.)

A majom (idegesen...
és néz a tovarépülő...
le akar feküdni, de...
légy visszarepült...
magát és elfogja, öss...
kódja. Aztán öröme...
arrébb megy, nyújtózik...
fekszik és alszik.)

Lóri, a papagáj...
szárnyait csapokdja...
Rendőr! Mit keres...
jom az én portámon...
A majom: Na, na...
szony! Talán meg...
lendülni, hogy ugy...
Egy kicsit aludni ak...
tán és tessék, ez a...
kült a legjobb álmo...
Lóri: Miii... M...
Maga közönséges maj...
A majom: Nem is...
Maga se sas, maga is...

Gyermekek mücsarnoka

